ÅRSPLAN FOR MOKOLLEN BARNEHAGE

VÅRT CREDO: Den generelle delen

ÅRETS PLAN Spesielt innhold 2026-2027

Besøksadresse: Mokollveien 30, 3226,
postboks 5 Mosserød, 3248 Sandefjord.
Tlf. 33462209, mobil: 91614968, www.mokollen.no,
mail: post@mokollen.no

Forord 1:

ÅRSPLANEN ER UTARBEIDET AV PERSONALET I MOKOLLEN BARNEHAGE:

Arbeidet er ledet av de pedagogiske lederne og styrer :
Monica Slettingdalen, Anniken Berg Nilsen, Wenche Molid, Kristine Simonsen, Connie Akerholdt-Varpe og styrer Mai Elin Schaathun, .
Fotografiene er tatt av de ansatte i Mokollen barnehage og er fra livet i Mokollen barnehage!

Barnehagen er den første delen av barns utdanningsløp.
Kunnskapsdepartementet har gitt tydelige føringer gjennom **Barnehageloven** (endret 2018, 2020,2021,2022, 2023,2025 og sist endret 01.08.2026) og **Rammeplan for barnehagen.** (2017)
Den fastsetter utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver.
Det finnes til enhver tid oppdatert versjon av lov og rammeplanen på **udir.no.**

Andre styringsdokumenter:

Kommunens til enhver tid førende dokumenter.
Barnehagens vedtekter.
Helse Miljø og Sikkerhet (HMS dokumenter: PBL mentor)
Som er i henhold til Barnehageloven § 9
Barnehagens årsplan, fastsatt av Samarbeidsutvalget.
Barnehagens progresjonsplan for de ulike alderstrinn (se i kapittel for årsplan).

Årsplanen har flere funksjoner:

- Arbeidsredskap for barnehagens personale for å styre virksomheten i en bevisst og uttalt retning.
- Utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen.
- Grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen.
- Informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommune, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Årsplanen vår er her presentert i to deler:

Del 1:Vårt Credo «Dette tror vi på», som er den generelle delen av planen, og som omfatter vår forståelse av vårt oppdrag, våre verdier og langtidsplaner.

Del II: «Årets plan», handler om det spesielle innholdet dette barnehageåret, og bygger på Credo, så disse to må sees i sammenheng. Derfor har vi valgt å sette dem sammen i en publikasjon.

Årsplan er fastsatt av barnehagens samarbeidsutvalg 28.09.26

Innholdsfortegnelse

FORORD 1.: Om Årsplanen **1**
Innholdsfortegnelse 2
Innledning. Organisasjonskart **4**

DEL I: «Vårt CREDO» dette tror vi på. Vår visjon, våre verdier **5**
Barns beste, Vårt samfunnsmandat, B:H: formål 6
Demokrati og mangfold, Inkluderende fellesskap 6
Kulturelt mangfold 7
Kap. 1: PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON **9**
Barnehagen som lærende organisasjon 10
Personalet planlegger, vurderer og dokumenterer 11
Våre sikkerhetsrutiner HMS, praktiske rammer, samarbeid med andre
Kompetanseutvikling Inkluderende miljø 12
Kompetanse for fremtidens barnehage til 2030. 12
Felles styrermøter
Dokumentasjon 13
Progresjonsplan for aldersgruppene 14
Medvirkning. **20**
Barns medvirkning, 20
Plan for evaluering sammen med barn
Foreldrenes medvirkning, vurdering 21
Fargeuke 22
Kulturelt mangfold 23
Internasjonal kulturuke 24
Kap. 2: ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ 25
Overgang til barnehagelivet, overgang til ny gruppe. 26
Tilvenning, 26
Trygg tilknytning. 27
Kap. 3: SOSIAL KOMPETANSE. Et godt psykososialt barnehagemiljø, 31
"Kompisdokka." Grønne tanker-Glade barn" 33
Sosial kompetanse 34
Konfliktløsning, ICPS—modellen 34
Kap. 4: FOKUSOMRÅDENE VÅRE: **35**
Kommunikasjon, språk og tekst **36**
Flerspråklig arbeid 38
Realfag **40**
Antall, rom og from 40
Naturglede. 43
KART over naturlekeplassene i Mokollen 45
Mat, sanser og matkultur **46**
«Livsgledebarnehage»—et prosjekt sammen med eldre 48

Innholdsfortegnelse

DEL II: ÅRETS PLAN 2026-2027 **49**
Forord II: Til året 2026-2027 **50**
Innledning: følg med på ukeplaner, bilder og bre **52**
Planleggingsdager dette året 2026-2027 **53**
Foreldrenes medvirkning, Brukerundersøkelse **53**
Kompetanseplan for personalet; **54**
Barnegruppene i år, med ansatte. **55**

Kap. 1: Brumm: Mål og planer for fokusområdene **56**
Kap. 2: Tassen « « **59**
Kap. 3: Ludde « « **62**
Kap. 4: Knerten « « **66**
Kap. 5: Ruffen PLAN FOR OVERGANG fra barnehage til skole. **69**
Årshjul for overgang barnehage skole i Sandefjord. 71
Skoleforberedende aktiviteter 73
Mat, sanser og matkultur. 77

Kap. 6: KULTUR. **78**
ÅRSOVERSIKT MED VIKTIGE DATOER **79**
Internasjonal kulturdag i Mokollen

OVERSIKT OVER MÅNEDENE:
Oktober **80**
F.N—dagen: Vennskap og å hjelpe andre. 80
November. **81**

Desember. **81**
Advent og Jul, 81
Kalender 83
Januar **84**
Vinteraktivitetsdag, 84
Februar **85**
Samefolkets dag, Fastelavn 85
Mars 86
April Barnehagedagen og påskelunsj 86
Fra egg til kylling 87

Mai **88**
Maifeiring: Vårfest. Norges nasjonaldag
Sanger i Mai og Juni
Juni. **91**
Sommerfest og St. Hans, sommerbarnehagen 91
Fargeuke og fargefest 91
Juli **92**

August, september Nytt barnehageår **93**

Omslag, bak: informasjon om Barnehagen 94

ORGANISASJONSKART FOR MOKOLLEN BARNEHAGE

Barnehagen står i en sammenheng, med myndighetene som regulerer virksomheten, og en organisering som skal fremme barnehagens oppgave:

Kunnskapsdepartementet

↓

Statsforvalteren med tilsynsmyndighet

↓

Kommunen: Skole og barnehageutvalget

↓

Barnehagemyndigheten. Med tilsynsmyndighet
Kerstin Skofteland tlf. 33416000

↓

Eierstyret i Mokollen barnehage as: Styrerepresentant.
Espen Erlandsen tlf. 90984783

↓

Styrer—samarbeidsutvalget: 1 representant for personalet: Ellen Abrahamsen, 1 representant for eier: Angelica Nordeke, 1 representant for foreldreråd (alle foreldre): Christine Koteng Wilhemsen, Trivselskontakter i tillegg. valg 2.hvert år. (nytt valg på høstens foreldremøte)

↓

Pedagogisk lederteam: styrer og to pedagoger:
Monica Slettingdalen og Anniken Berg Nilsen
Mai Elin Schaathun telefon nr. 922 39251

↓

Pedagogiske lederne—støttepedagoger: To team med til sammen 5 grupper barn med hver sin pedagogiske ledere.

↓

Assistenter/fagarbeidere

DEL I. Credo, Våre verdier.

VÅR VISJON:

VÅR VISJON—Som peker på våre verdier, og som gir barna
Livsmestring og helse:

KRAFT TIL Å VÆRE
KRAFT TIL Å LÆRE
KRAFT TIL Å BÆRE

1. Kraft til å være: Mennesket er verdifullt fordi mennesket er. Et godt psykososialt miljø, hvor barna møter voksne som anerkjenner dem, bekrefter følelser og opplevelser og er opptatt av at ingen blir utsatt for krenkelser, men at alle har venner å være sammen med, og hvor trygg tilknytning er i fokus. Målet er at barn oppnår sitt viktigste behov:
Å føle seg verdifull!
Barna skaper sin egen selvfølelse gjennom hvordan de speiles. Slik legges grunnlaget for en god selvoppfatning og opplevelse av å mestre livet.

2. Kraft til å lære: «Å lære å lære» er en viktig kunnskap barn kan få med seg videre i livet. Barna lærer gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder, og deres læring er sammenvevd med lek, omsorg og danning. I tråd med Rammeplanen legger vi til rette for at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang, ved å bidra til både mestringsopplevelser og å gi utfordringer å strekke seg etter. Gjennom prosjektarbeid som favnes av våre fokusområder, gir vi barna mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor fagområdene i Rammeplan. Vi har laget en progresjonsplan for de ulike alderstrinnene innen fagområdene.

3. Kraft til å bære: Vi er opptatt av at barna gjennom danning, skal få god selvoppfatning, mestre å ta vare på seg selv, sin helse, hverandre og naturen, og å få forståelse for betydningen av en bærekraftig utvikling.
Vi vil støtte barn i gode valg, som å handle omsorgsfullt og gi hjelp til å reflektere over egne handlinger og tåle motgang, slik at de får kraft til å bære eget liv.

DEL I. Credo, Våre verdier.

HOVEDMÅL: Barns beste. (jf. Grunnloven § 104, Barnekonvensjon art.3 nr.1): **Å forbedre barns forutsetning for å mestre livet sitt.**

«Barnehagens samfunnsmandat er; I samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.» (Rpl. Kap1. s. 7)
Danning er en livslang prosess; mer enn utvikling, omsorg, sosialisering og utdanning, samtidig som det rommer alt dette.
Formål. § 1 Barnehageloven: «Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.»
«Arbeid med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse, kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.» (Rpl. kap.3 s.19)

«Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø» (Barnehageloven kap.8, §41-43).

Mål for personalet:
1. Øke den systematiske refleksjonen over egen og kollegaers yrkesutøvelse
2. Forbedre pedagogisk praksis som fremmer lek, læring og danning.
3. Støtte barna til å handle omsorgsfullt og gjøre etiske grunnleggende gode valg.

Mål for barna:
Øke sin evne til å reflektere over egne handlinger og praksis.

DEMOKRATI og MANGFOLD: «Økt mangfold, og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap.() Barnehagen skal fremme demokrati og være et:
Inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta () Uansett funksjonsnivå, alder, kjønn, etnisk og kulturell bakgrunn.» (Rpl. s. 8 og 9.) Se også s. 22 og 24.
Personalet skal:
- Møte hvert barn med tillit og respekt, og anerkjenne den enkeltes egenverdi.
- Utforme innholdet slik at det kan oppleves meningsfullt for det enkelte barn og gruppen.
- Møte ulike individer og ulike kulturelle ytringer med respekt for det som er forskjellig fra ens eget.
- Forebygge vansker og oppdage barn med særlige behov, og gi spesielt tilrettelagt tilbud når det er aktuelt.

(Se Barnehage loven Kap.8) Se også s. 7 og 8 i Credo.

DEL I. Credo, Våre verdier.

Vi er en barnehage med kulturelt mangfold!
Vi har barn som representerer mange ulike kulturer.
Mål:
- Vi har aksept for ulike måter å tenke og handle på!
Dette kommer til uttrykk gjennom at vi forebygger stereotypier om etnisitet, kultur, kjønn og funksjonshemminger.

Mål:
I vår barnehage skal vi bruke mangfoldet som en ressurs i det pedagogiske arbeidet.
Vi aksepterer det ukjente, tåler kompleksitet og at det finnes et mangfold av ulike livsoppfatninger.
Derfor:
-Støtter vi hvert barns identitetsutvikling og de andre barnas forståelse for og nysgjerrighet på likheter og forskjeller.
- Sørger vi for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen gjennom dialog med alle foreldrene – også med de som har norsk kulturell bakgrunn; «Hvordan ønsker foreldrene at deres hjemme kultur skal synliggjøres i barnehagen?»

Mål:
Vi har et inkluderende fellesskap hvor barn og foreldre kan oppleve seg selv som betydningsfulle deltakere.
Derfor:
-Jobber vi aktivt for å få god kommunikasjon med alle foreldrene uavhengig av om vi deler felles kultur eller ikke.
Vår barnehagekultur oppstår og skapes mellom mennesker når vi samhandler med hverandre.

Mål:
Vi har et inkluderende lekemiljø der alle barn kan delta i lek og erfare glede, inkludering og utvikling i lek. (Rpl. s. 20)
Derfor:
-Synliggjør vi barna i barnegruppene for hverandre, slik at alle blir kjent med hverandres ressurser og framstår som attraktive lekepartnere for hverandre.

- Vi bruker regelleker og fysiske leker for å inkludere hverandre.
- Deler barna i lekegrupper.
- Vi sørger for felles referanserammer som barna kan ta utgangspunkt i når de leker.
- Har prosjekter og bruker fortellinger over tid.
- Sørger for at det fysiske miljøet uttrykker innholdet i det aktuelle prosjektet. Se også s. 20

Vi ønsker at barna i løpet av barnehagetiden skal vise tegn på god opplevelse av:

Identitet:

-Alle barna kan uttrykke selvtillit og stolthet over egen familie og kulturell bakgrunn.

Forskjellighet

-Alle barna kan uttrykke glede over og aksept for kulturelt mangfold.

Rettferdighet

-Alle barna kan gjenkjenne urettferdighet og ha et språk for å beskrive det ved å ta andres perspektiv.

Medvirkning:

-Barna skal oppleve reelle muligheter for medvirkning.

Personalet skal myndiggjøre barn og gi dem tro på at det går an å endre det som oppleves som urettferdig.

Derfor:

- Går vi aktivt inn i konflikter og hjelper barn til selv å være med og løse dem, ved hjelp av «Konfliktløsningsmodellen» (se. s 34.)

-Gir vi barna rom for medbestemmelse ved å la noe tid stå åpen for at barna selv kan planlegge innholdet, - i fellesskap eller ha egentid.

- Er vi lyttende til barns ønsker og behov; tolker barnas kroppsspråk og utrykk, slik at vi tilrettelegger ut fra deres interesser og behov.

-Legger vi til rette for at barna kan tenke på andre kulturer som en ressurs, og blir klar over urettferdighet og fattigdom i verden i dag. (se mer s. 22-24 og i Årets plan s.78-79)

Del I: Credo, Kap. 1.
PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON:

Kap. 1: Barnehagen som lærende organisasjon

- **Personalet planlegger, vurderer og dokumenterer.**
- **HMS, praktiske rammer og samarbeidende instanser**
- **Våre arbeidsmåter**
- **Progresjonsplaner**

Medvirkning:

- **Barns medvirkning, like muligheter**
- **Plan for evaluering sammen med barn.**
- **Foreldrenes medvirkning, vurdering.**

Vi vurderer ikke enkeltbarn med tester, kartlegging eller observasjonsskjema uten foreldrenes samtykke.

BARNEHAGEN SKAL VÆRE EN LÆRENDE ORGANISASJON.

- Gjennom:
  Et tydelig pedagogisk særpreg
- Effektivt problemløsende arbeidsteam
- Våre fokusområder fremme barnas egenskaper, evner og kunnskaper på ulike måter.
- Å ha en tilbakemeldingskultur hvor god kommunikasjon, fokus på anerkjennelse og at forskjellighet ses på som en ressurs og bidrar til nye innfallsvinkler - er en verdifull arbeidsmåte for oss.
- At personalet henter energi og inspirasjon til det daglige arbeidet fra positive møter med barn og foreldre, i samspill med kollegaer i gjensidig erfaringsdeling og fra kompetanseheving.

Personalet planlegger, vurderer og dokumenterer langsiktig og systematisk.
Vi vurderer arbeidet gjennom hver prosjektperiode, etter høytider og fester og hvert halvår i januar og juni måned.
Pedagogene evaluerer årsplanarbeidet når årsplanen er ferdig i oktober.
Vår planleggingsmodell:
PEDAGOGISK DOKUMENTASJONSSPIRAL: (Kolle, Larsen, Ulla 2010:97)

- brukes på ulike nivåer i planleggingen.

Observasjon: Å legge merke til og bli interessert i noe.

Å gjøre på nytt og på nye måter.

Å stoppe opp og dokumentere glimt fra hverdagen.

Å skape nye ideer, perspektiver og interesser

Å bringe inn til kollektiv drøfting, dveling og deling, kritisk refleksjon.

Våre arbeidsmåter innbefatter at hele personalet deltar i felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet. Dette er med på å hele tiden forbedre praksis.
I personalet er vi opptatt av å ha en reflekterende praksis, hvor arbeid med pedagogisk dokumentasjon står sentralt. Dette innebærer helhetlig vurdering og refleksjoner som fører til endret praksis.

Et nødvendig grunnlag for dette er et godt organisatorisk arbeidsmiljø og et godt psykososialt arbeidsmiljø.
Dette følges opp med verneombud som pådriver, ved siden av styrer.
Vi evaluerer dette jevnlig.
Vi har PBL mentor HMS system med rutiner, sjekklister, avviksmeldinger som følges opp av personalet i den grad dette er delegert av eier, og av eier selv. Vi er tilknyttet Bedriftshelsetjeneste, som kommer på årlig møte i barnehagen.
Pedagogisk ledelse, hvor styrers agentskap handler om å velge riktige lederhandlinger i forhold til å lede personalet gjennom planlegging, gjennomføring og vurderinger.
Det må sørges for **rammer** som muliggjør dette arbeidet;
Medarbeiderne har forberedelsestid lagt inn i stillingen og styrt av ped.leder, mens Pedagogene har 4 timer ubunden arbeidstid.
Hele personalet har 30 timer møtetid pr. år på ettermiddagstid og 7 planleggingsdager. Vi har også gruppemøter på dagtid hver 3. uke.
Lederteamet, som består av 2 pedagoger og styrer, møtes 1.5 t hver 14.dag, og alle pedagogene møtes 1.5 timer hver 14. dag.
Vi setter av tid 1 time pr. uke, til andre møter som vi gjennomfører etter behov og som meldes inn av eier av behovet, eller styrer; Det kan være spesialpedagogisk fokus, språktrening, gruppemøter eller skolestarter-fokus. Vi har også HMS møter, medbestemmelses møter, beredskapsmøter og andre møter rundt HMS arbeidet vårt.
I tillegg: andre møter ang. enkeltbarn eller en oppstått situasjon,
Vi bruker også tid på **samarbeid med andre instanser,** PPT, Helse, eller samarbeid med Mosserød hjemmet.
Vi setter mål for arbeidet:
Vi definer mål som: «En beskrivelse av ønsket fremtidig tilstand»
(Jacobsen 2007)
Målene har tre funksjoner:
1. Ha en motiverende effekt for personalet
2. Ha en styrende funksjon og gi retning for arbeidet
3. Være utgangspunkt for evaluering

DEL I: Credo Kap. 1. En lærende organisasjon. Kompetanseutvikling, arbeidsmåter

Kompetanseutvikling:
I Mokollen mener vi det er viktig å legge til rette for at personalet får hevet kompetansen sin, kompetansebehovet er basert på evalueringer vi gjør gjennom året, valg vi gjør i f h t nye fokusområder - og for å implementere nye forskrifter som Rammeplan, nye planer og standarder fra kommunen og behov den enkelte har.
Nasjonal strategi: Kompetanse for fremtidens barnehage, Standard for et likeverdig og tilrettelagt barnehagetilbud i Sandefjord kommune 2019 videreføres, og dokumentets varighet er satt til 2030, med evaluering og mulighet for endringer i 2026. Felles overordnet tema: Inkluderende fellesskap. Vi deltar i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage i Vestfold og Telemark. Blant målene: **Alle ansatte får mulighet til kompetanseutvikling og Alle barnehagene utvikler egen pedagogisk praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling.**
«Tenk Sammen» er Sandefjord kommunes modell og plan for samhandling mellom tjenester til barn og unge. Vi deltar i kompetanse-strategien.
Vi prioriterer å sende så mange som mulig - og alltid flere på kurs, og sørge for at disse deler kunnskapen med oss andre. Vi arbeider videre med stoffet i personalgruppa; Ofte med oppgaver som skal gjøres i barnegruppa eller oppgaver for personalet på gruppene. Aktiv deltakelse er en forutsetning for å få til et godt pedagogisk arbeid i en lærende barnehage, og hvor kollektiv refleksjon får plass.

Felles styrermøter i regi av barnehagemyndigheten, og møter for styrere i utdanningsforbundet, er viktige arenaer for styrer i ansvaret for å lede det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Hele personalet deltar i felles refleksjoner og dette bidrar til å forbedre, og dermed utvikle virksomheten:
Vår planleggingsmodell: Den pedagogiske dokumentasjonsspiralen, brukes på ulike nivåer i planleggingen.
Vi bruker inkluderende samarbeidsformer for å sikre at hele personalet er med i arbeidet; PLA-metoder (Litt.: Fellesskap for utvikling, PLA- Med-virkning i praksis, kommuneforlaget 2001).
Vi har plukket ut noen metoder vi synes fungerer for oss, kanskje litt tilpasset og som vi ofte bruker: «IGRP» eller «Tankekart» og «Post – it- me-toden», - med brainstorming og organisering og sortering av ideer etter tema, som man gjør en prioritering ut fra. Med disse metodene er alltid hele personalet involvert, og alle kan på en trygg måte bidra ut fra eget ståsted og kunnskaper. Vi tester også ut nye metoder vi lærer.

Vi planlegger innholdet sammen ut fra vurderingene som er gjort i forkant og ut fra kompetansen vi har skaffet oss. Vi bruker ofte skjema med: gjort – lært – lurt i dette arbeidet.

De Pedagogiske lederne har ansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og utvikling av arbeidet, og å sørge for at personalets praksis er i henhold til barnehagens planer. Pedagogene er ansvarlig for å lage prosjektplaner, vurderinger, ukebrev/månedsbrev og ukeplaner som informasjon til foreldrene og medarbeiderne.
Tegnene i Årets plan er resultatmål som vurderes for videre arbeid. Dette gjøres i personalgruppen. Planleggingen gjøres ut fra fokusområdene. De pedagogiske lederne leder gruppemøtene hvor det fordeles ansvar for: Observasjon, aktiviteter og dokumentasjoner. Det skrives referat fra møtene.

Arbeidet på hver gruppe har utgangspunkt i praksisfortellinger og observasjoner gjort av personalet på gruppa, progresjonsplanen se s. 15-19 og mål vi har satt for alle fokusområdene.
Ut fra dette velges prosjekter vi vil jobbe med.
Vi har en Prosjektplan – mal som vi fyller ut ved små og store prosjekter.

Det er hele tiden en balanse i hvor mye dokumentasjon det er hensiktsmessig å lage i det daglige arbeidet.

Det ligger i pedagogers kompetanse å observere, reflektere og endre fokus i mindre og større sammenhenger, for å støtte hvert barn i deres behov og for å nå målene.
Derfor er det bare når vi ser behov for kartlegging av enkelte utviklingsområder, at dette gjøres for enkeltbarn. Da alltid i forståelse med barnets foreldre.

DEL I Credo Kap. 1. En lærende organisasjon
Progresjonsplan

«**Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang.**

Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barna skal får utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.» (Rpl.2017 s.44)

Vi i Mokollen har valgt å dele barna inn i alders-rene grupper, hvor de enkelte delene bygger på hverandre gjennom barnehagelivet. Derfor er det progresjon innbakt i planene for barnegruppene. Dette kan dere lese om i del 2: «Årets plan»

Personalet skal:

-«Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
-Planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn
-Bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig noe å strekke seg etter.
- Legge til rette for fordyping, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og gjøre disse tilgjengelige for barna.» (Rpl.2017 s. 44)

Progresjonsplanene tilpasses barns forutsetninger og det tas f.eks. hensyn til barns kultur og språklige bakgrunn, på alle alderstrinn.

PROGRESJONSPLAN FOR 1—2 ÅRINGENE. Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon, språk og tekst:
- Respondere på ansiktsuttrykk, og uttrykke følelser,
- Forstå og lære betydningen av enkle ord/setninger og beskjeder.
- Kjenne igjen og etter hvert kunne enkle sanger, dyrelyder, rim og regler.
- Kjenne igjen navnene på barn og voksne på gruppa,
- Bli kjent med pekebøker, Gi uttrykk for ønske om å bli lest for og finne fram bøker selv.
- Bli presentert for første lyd i navnet sitt, leke med tredimensjonale bokstaver,
- Si enkle ord og ved 2 års alder si to ords setninger.

Kropp, bevegelse, mat og helse:
- Lære å gå og løpe,
- Vise hvor kroppsdeler som munn, nese, øyne, øre, mage, rumpe, fot og bein er.
- Trille ball
- Vise glede og mestring ved bruk av egen kropp inne og ute i ulendt terreng og fortrolig med egnet påkledning for vær og temperatur.
- Mestre pinsettgrepet.
- Bli vant til å vaske hender
- Oppleve mat med ulik konsistens, Bli vant til nye smaker, kan uttrykke at de er mette og utørste,
- Spise selv og øve på å bruke skje/gaffel

Kunst, kultur og kreativitet:
- Oppleve og vise glede over musikk og sang, Delta aktivt i sang, rim og regler
- Oppleve og delta i bevegelsesanger og dans til musikk
- Bruke ulike formingsmaterialer, vise glede over å skape og leke med sansene.
- Gjøre ulike taktile erfaringer; papir, papp og bruke plastisk materiale og Male med forskjellige farger, Sand og vann
- Oppleve humor og tulle og tøyse selv

Natur, miljø og teknologi: - og nærmiljø og samfunn.
- Bli kjent med nærmiløː Utelekeplassen og skogen bak barnehagen.
- Gjenkjenne de mest vanlige dyrene rundt: Maur, mark og kråke
- Bli kjent med årstidene og undrer seg over forandringene i naturen.
- Oppleve naturen og vise glede ved å ferdes i den.
- Erfare digitale medier i bruk, f.eks. film, sang og oppslag for å finne fakta når vi forsker

Antall, rom og form:
- Orientere seg i de ulike rommene i barnehagen, Kjenne sin plass i garderoben,
- Oppleve glede ved å utforske og leke med tredimensjonale tall og former,
- Sortere og kategorisere, putte og tømme i bokser og kasser.

Etikk, religion og filosofi: (og Livsmestring og helse– se sosial kompetanse)
- Erfare omsorg fra andre, Bli trygg på andre barn og personalet på gruppa.
- Vise tegn til å trøste og vise medfølelse.
- Erfare å være en del av fellesskapet, og glede ved å dele opplevelser med andre.
- Gutter og jenter får like muligheter til å gjøre erfaringer, f.eks med lekemateriell.
- Øve på å akseptere forskjell på «mitt og ditt»
- Delta i forberedelser til - og oppleve høytider, festdager og tradisjoner i ulike kulturer.

PROGRESJONSPLAN FOR 2—3 ÅRINGENE: Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon, språk og tekst:
- Uttrykke seg med mer enn tre-ordssetninger (ved 3 år),
- Ta imot og utføre beskjeder med flere ord.
- Oppleve daglige språksamlinger, nye sanger, rim og regler og å tøyse med språket
- Bli kjent med billedbøker med litt tekst, be om å bli lest for.
- Oppleve formidling av enkle eventyr og fortellinger
- Bli kjent med førstelyden i navnet sitt og gjenkjenner symbolet.
- Spille enkle spill som billedlotto, Memory og puslespill

Kropp, bevegelse, mat og helse:
- Oppleve kroppsbeherskelse og mestre grovmotorikk som: Hoppe, klatre, balansere.
- Kaste og sparke ball
- Bevege seg i ulendt terreng
- Øve på å kle på seg selv, vaske hender selv, Øve på å sitte på stolen til man har spist ferdig.
- Våge å utvide smaksspekteret sitt, smake på ny mat og nye smaker, bruke skje og gaffel.

Kunst, kultur og kreativitet;
- Vise glede ved musikk, sang og dans, bruke enkle rytmeinstrumenter.
- Tøyse og tulle i leken, vise glede ved å leke med sansene
- Dramatisere til sanger og enkel fortellinger.
- Forme med ulike formingsmaterialer, som gir ulike utfordringer via teksturer, stoff, plastikk, og muligheter for maling, klippe og lime.

Natur, miljø og teknologi:
- Får gode erfaringer med å gå på tur til naturlekeplassene, Gjenkjenne de mest vanlige dyrene i nærmiljø: mark, maur, noen insekter, kråke, Trær og naturmaterialer
- Bli kjent med årstidene, mestre å bevege seg med egnet tøy ute i all slags vær. Eksperimentere med sand og vann, is og snø, Plukke opp søppel når vi har spist ute.
- Erfare digitale medier i bruk, f.eks. film og oppslag for å finne fakta når vi forsker.

Antall, rom og form:
- Vise glede ved å utforske og leke med tall og former, skille mellom ulike former.
- Sortere og rydde materiell og leker, skille liten og stor, en og mange, vet hva som er opp og ned.
- Bruke tallord 1- 3

Etikk, religion og filosofi: (Livsmestring og helse –se sosial kompetanse)
- Kjenne igjen følelser og undre seg over følelsesuttrykk.
- Vise omsorg for hverandre, Øve på å gi og ta i leken; dele leker og låne bort.
- Vente på tur, stoppe seg selv, f.eks. når man har lyst til å slå. (selvregulering)
- Oppdage at andre tenker forskjellig fra meg, og det er ok.
- Erfare å dele oppmerksomheten med andre barn i gruppe, og selv bidra i lek.
- Alle oppleve respekt for sine uttrykksformer og f. eks. valg av leker -uavhengig av kjønn
- Delta i forberedelser og oppleve høytider, festdager og tradisjoner i ulike kulturer.

Nærmiljø og samfunn:
- Bli kjent i nærmiljø: utvidet til f.eks. Midtås, Mokollen, flere naturlekeplasser.

PROGRESJONSPLAN FOR 3—4 ÅRINGENE. Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon, språk og tekst:
- Forstå begreper, overbegrep; (frukt, møbler o.l.) preposisjoner, entall/flertall, 3—4 fargenavn, tall og bokstaver.
- Tøyse med språket; vise glede over samtaler og fabuleringer.
- Bruke språket relevant i f h t situasjonen, svare på enkle spørsmål.
- Mestre å lytte til bøker med litt lengre tekst
- Huske flere sanger, rim, regler og sangleker som ofte blir brukt.
- Kjenne igjen sitt eget navn, skrevet med store bokstaver, førstelyden i sitt eget navn og

Kropp, bevegelse, mat og helse:
- Kle på seg de fleste klærne selv og vaske hender før måltid og etter toalettbesøk
- Hoppe, hinke, balansere og løpe og sykle på trehjulssykkel
- Øve på finmotoriske aktiviteter som å perle, klippe med saks og lime
- Bruke gaffel og skje riktig, Smake på flere nye smaker, spise det meste av det som blir servert.

Kunst, kultur og kreativitet:
- Vise glede ved å skape selv
- Tegne enkle former og figurer,
- Spille på orffinstrumenter til sanger
- Oppleve digitale hjelpemidler i bruk for kunst/kulturformidling

Natur, miljø, teknologi:
- Bli kjent med flere naturlekeplasser, f.eks. vennskapstreet og Midtås
- Bevege seg sikkert i ulendt terreng,
- Bli kjent med, også navnet på, flere dyr og vekster i nærmiljø
- Oppleve og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover
- Plukke søppel når vi har spist og få en begynnende forståelse av hvorfor det er viktig.
- Vite hvor mat som f. eks grønnsaker og melk kommer fra.
- Oppleve digitale medier i bruk; film eller oppslag for å finne fakta når vi forsker.

Antall, rom og form:
- Telle tallremsa til 10
- Øve på å sortere/klassifisere etter farge, form og størrelse
- Ha tallbegrep til 3, forstå preposisjoner som f.eks. mellom, ved siden av, foran, bak
- Forstå ulike størrelser/motsetninger som kort/lang, liten/stor, tynn/tykk, tung/lett
- Konstruere med ulike byggematerialer; sand, klosser, leire, geometriske former o.l.

Etikk, religion og filosofi: (Livsmestring og helse; Se også sosial kompetanse)
- Vise glede over sosialt samvær, f.eks. ved måltidene.
- Ta andres perspektiv, vente på tur, øve på å stoppe seg selv,
- Fabulere og fantasere i rollelek, komme med forslag i leken,
- Få andre til å gi oppmerksomhet til det man selv er opptatt av.
- Ha en begynnende forståelse av mitt og ditt
- Vite hvordan vi feirer ulike høytider, få innsikt i andre kulturer representert i gruppa

Nærmiljø og samfunn:
- Delta og påvirke fellesskapet i gruppa, utvikle vennskap på tvers av kjønn,
- Oppleve kultur, som f. eks teater, bibliotek kunstutstilling o.l.

POGRESJONSPLAN FOR 4—5 ÅRINGENE: Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon språk og tekst:
- Gjøre seg lett forstått, Forbedre uttalen av lydene i språket
- Kan flere sanger, rim og regler, finne ord som rimer
- Blir kjent med enkle vitser/gåter
- lekelese og lekeskrive, Klappe stavelser i ord
- Kan den første bokstaven i navnet sitt—og hva lyden er
-Gjenfortelle opplevelse/historie med en viss sammenheng, begynnelse, hoveddel og avslutning, fortelle hva ting er f.eks: bok, frukt, møbler o.l.
- Stille hvorfor og hvordan-spørsmål
- Forstå gradbøyning f. eks. mindre, kortere lengre, størst

Kropp, bevegelse, mat og helse:
- Holde og bruke saks riktig
- Kaste og ta imot ball
- Kle på seg selv
- Forstå hvorfor håndvask er viktig
- Være med å tilberede mat
- Smake på nye smaker og spise det meste som blir servert

Kunst, kultur og kreativitet:
- Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede ved bruk av ulike formingsmateriell.
- Blande primærfarger til nye farger
- Bli kjent med litteratur, ulike forfattere og sjangre
- Få kjennskap til kjente kunstnere, personer
- Bli kjent med digitale medier: Ipad, Pc, printer, foto, i formidling av kunst og kultur.
- Kjenne navn på orff-instrumenter og bruke dem i musikkaktivitet

Natur, miljø og teknologi:
- Bruke alle naturlekeplassene, orientere seg ute, velge hvor turen skal gå
- Ferdes varsomt, ikke knekke friske greiner, ta hensyn til insekter, fugler- og dyreliv
- Kunne navn på flere vekster og dyr, f.eks. eikenøtter, brennenesle, hakkespett,
- Oppleve og utforske naturfenomener og fysiske lover.
- Bruke beebot til enkel koding, skrive og spille enkle spill på PC

Antall, rom og form:
- kjennskap til tallrekken 1—10, tallbegrep til 5, spille spill med terning, finne par, systematisere etter farger, størrelser,
- Kopiere og lage enkel figurer og mønstre med perler eller tegning
- Erfare størrelser og sammenligner disse
- Bli kjent med geometriske former

Etikk, religion og filosofi: (Livsmestring og helse, se også sosial kompetanse)
- Utvikle toleranse og aksept for hverandres forskjellighet; kjønn, språk, kropp, kultur
- Tørre å bryte kjønnsstereotypene
- Sette ord på følelser og meninger, reflektere og undre seg i en større gruppe
- Ta med andre i egen lek, spille videre på andres ideer, øve på å stoppe seg selv
- Kan si noe om hva som skjedde i en konflikt
- Økende deltakelse i og forståelse for hvorfor vi feirer høytider, fester og tradisjoner

Nærmiljø og samfunn:
- Oppleve kulturelle arrangementer, f.eks. teater, kino, konsert, kirkebesøk
- Besøke ulike arenaer: Mosserødhjemmet, (Se Livsglede) bibliotek, kirken, Hjertnes

POGRESJONSPLAN FOR 5-6 ÅRINGENE: Vi jobber mot at barna skal:

Kommunikasjon språk og tekst:

- Kunne sanger, rim og regler, klappe stavelser i ord, fortelle vitser og gåter,
- Lytte ut førstelyden i navnet sitt, skrive navnet i store bokstaver, kjennskap til alfabetet
- Vite forskjell på det som har hendt-og skal hende,
- Kunne huske og gjenfortelle hendelser og opplevelser med god sammenheng, med begynnelse, handling og avslutning
- Lytte til høytlesning uten bilder. Bli kjent med leseretning, boka har ord, setninger, sider og kapitler

Kropp, bevegelse, mat og helse:

- Hoppe høyde, lengde, balansere, stå på ett bein klatre med tau i små fjellskrenter
- Ha et godt etablert blyantgrep, farge innenfor strekene,
- Spikke med speiderkniv, Gå på toalettet og tørke seg selv
- Mestre av og påkledning selv, holde orden på egne ting: Hylla og skuffen,
- Begynnende forståelse for betydningen av sunt kosthold
- Tørre å smake på ukjent mat
- Under veiledning og i samarbeid med andre lage enkle matretter

Kunst, kultur og kreativitet:

- Utforske og undre seg over ulike kunstneriske uttrykksformer; maling, plastiske materialer, papir og tre, Musikk, sang drama.
- Kunne utføre en formingsoppgave
- Bruke digitale medier: PC, Ipad, Beebot, foto, skrive med veiledning

Natur, miljø og teknologi:

- Erfare hvordan teknikk kan brukes i leken, tenke ut framgangsmåter i bygge-lek
- Bruke Beebot til enkel koding
- Planlegge turmål og innhold, prøve å orientere seg med enkelt kart og finne retning
- Reflektere over egne handlinger når vi ferdes i naturen, ta hensyn til planter og dyr
- Begynnende forståelse av miljøvern, resirkulering og kompost
- Få kunnskap om vår gjensidige avhengighet i naturens kretsløp og økologiske systemet
- Vite hvor ulike råvarer kommer fra, gjennom tema «Mat sanser og matkultur»

Antall, rom og form:

- Bruke begrepene for forhold mellom størrelser, vise hva som er i midten, først og sist
- Dekke bord en til en korrespondanse; opp til fem,
-Bruke Numicon brikker: mønster, symmetri, tallforståelse kople par, tallbegrep til 10, rekkefølge, form, gjøre erfaringer med enkel addisjon og supstraksjon
- Dele i halv og kvart, spiller brettspill med brikker og terninger.

Etikk, religion og filosofi. (livsmestring og helse)

- Inkluderer hverandre uavhengig av kjønn, kropp, språk, tro og kultur og egenskaper
- Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier som: forskjell på mitt og ditt, være hjelpsom, lære høflighet og bordskikk, se hvordan egne handlinger virker på andre
- Finne løsninger på konflikt: komme til enighet, kjennskap til demokrati

Nærmiljø og samfunn

- Bli kjent med samene som Norges urbefolkning,
- Bli kjent med historiske steder som Midtås, høre om Hvalfangst
- Få en forståelse av at Norge er en del av verden
- Oppleve kulturelle arrangementer, f.eks. teater, kino, konsert, kirkebesøk

BARNAS MEDVIRKNING:
«Barna skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger» (Bh.loven.§1.2 ledd)
De yngste barnas innflytelse er avhengig av personalets evne til å lese og tolke deres kroppslige uttrykk. Eldre barn som kan uttrykke seg språklig, får økt mulighet til å påvirke hverdagen med hva, hvem og hvor de vil leke, samt deltakelse i planlegging.
Plan for vurdering sammen med barna.
HOVEDMÅL: Barnas erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet som en del av deres medvirkning i sin hverdag.
Mål for personalet:

- "Lese" og tolke barnas uttrykk og kroppsspråk for at de skal ha mulighet til å engasjere seg og ta egne valg.
- Skrive ned barnas kommentarer og refleksjoner.
- Bruke barnas kommentarer og refleksjoner som dokumentasjon når barna selv skal vurdere innholdet i barnehagen.
- Jevnlig levere dokumentasjoner og refleksjoner hjem.

Vi bruker prosjektarbeid som sentral arbeidsmåte.
Vi tar utgangspunkt i barnas interesser I denne prosessen er barnas medvirkning viktig.
Gjennom observasjon, dokumentasjon og refleksjon skapes nye ideer og interesser, og produktene blir til underveis.
Personalet er nysgjerrig på, åpne for og opptatt av barnas interesser, ytringer og uttrykk. Med dette ivaretas også progresjon i tilbudet til barna.

Vi har laget mal for prosjektplaner, som vi bruker til å dokumentere arbeidet med små og store prosjekter. Den inneholder alle - eller noen av disse punktene:

* Hovedmål
* Begrunnelse
* Observasjon av barns interesser og behov
* Barns medvirkning; Uttrykksmåter, samtaler,
* Foreldres medvirkning
* Hvordan dokumentasjonen benyttes i planleggingen
* Fagområdene i prosjektet, mål
* Metoder vi velger
* Ansvarsfordeling
* Systematisk vurdering
* Utvikling videre
* Personalets felles refleksjoner
* Sluttvurdering.

Pedagogene har ansvar for å sette mål i f.h.t fagområdene og progresjonsplanene.
Våre fokusområder er rammen rundt arbeidet.
Prosjektplanene og dokumentasjonene vil foreldrene få hjem i form av "Foreldrebrev" fra alle gruppene, på mail eller via vår hjemmeside. w.ww.mokollen.no (tilgjengelig ved foreldrenes personlige passord.)

Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.
(Rpl. s.10)

Mål for personalet:
- Arbeide bevisst med holdninger gjennom bevisste handlinger i hverdagen. Gi bekreftelse ved å vise interesse for barnets egenskaper, ikke bare ytre; tøff, søt, klær, pynt
- Gi positive tilbakemeldinger på positiv atferd
- Hjelpe barna å sortere følelser
- Utfordre typisk kjønnsstigmatiserende lek, med å: F. eks. introdusere omsorgsfull Actionman-figurer og modige achion-dokker. Vi ønsker å stimulere barna til å våge å øve på; Guttene: Fin motorikk og sosiale ferdigheter,
Jentene: grovmotorikk og selvbevissthet.

FORELDRENES MEDVIRKNING:

Foreldrene skal ha en reell innflytelse på vurderingsprosessen:
Vi utarbeider dette sammen i forbindelse med tema: Familiedeltakelse. Foreldrene i S.U. er med og planlegger dette.
S.U. fastsetter hvert år Årets plan, - og Credo når det revideres.

En større brukerundersøkelse gjennomføres hvert år.
Dette forplikter barnehagen til å gjøre nødvendige tiltak, på bakgrunn av denne.

FUB: Det norske foreldreutvalget for barnehager, skal sikre at foreldrenes stemme blir hørt i barnehagesaker. Les mer på www.fubhg.no

DEL I. Kap. 1. En lærende organisasjon. Medvirkning, likeverd, likestilling. Foreldrenes medvirkning

Fargeuker i Mokollen barnehage.

«Farger er forskjellige, det er vi også. Jeg er stolt av å være meg. Vi er alle like viktige.»

Vi har valgt vi å ha en felles paraply for fargeukene, som vi jobber ulikt med etter interesser og alder. Alle har aktiviteter med fargerike temaer, og vi avslutter det med en fargefest.
«Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap.» Rammeplanen (2027), s.9
Ved å bidra til at alle barn føler seg sett og føler at de har en plass i fellesskapet, vil det på sikt skape gode enkeltindivider som også tar hensyn til hverandre.

Fargene er et fint utgangspunkt for mye god prat rundt hva som er likt og ulikt, og hvorfor det er sånn. Det meste er selvfølgelig og naturlig for barn så lenge de får en forklaring som de forstår. At en voksen ser rar ut fordi håret er blitt klippet kort eller hvor vannet i rørene blir av, og helt enkle sammenligninger som hvorfor det er forskjell på min og din kropp.
Vi skal gi alle barn like muligheter til å bli sett og hørt, og oppmuntre til å delta i alle aktiviteter i barnehagen. Rammeplanen sier at vi skal bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn, samt synliggjøre et mangfold av familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen. Vi skal fremme likeverd og likestilling i alt arbeidet vi gjør, og dermed motvirke diskriminering. Det er mange ulike sammensetninger av en familie i dagens samfunn. Gjennom å synliggjøre og snakke om barnas familier på en naturlig måte bidrar vi til økt forståelse for hverandre. Dette gjør vi blant annet når vi arrangerer den Internasjonal Kulturuka se side 24.

Likeverd og likestilling er grunnleggende verdier som barnehagen skal fremme på en naturlig måte, med mål om at barna skal tilegne seg gode holdninger som gjør at de kan møte alle mennesker med respekt for deres liv, selv om de er forskjellige fra en selv. Vi bevisstgjør alle på at de kan være seg selv, ha de interessene de ønsker og ikke de andre syns passer oss.
Det betyr ikke at vi skal behandle alle likt eller at alle skal være like, men at alle barn skal få de samme mulighetene. Noen må utfordres og støttes, andre må få hjelp til å la andre slippe til. Det er mange forskjellige måter å være gutter og jenter på. Jenter og gutter er ofte forskjellig når det kommer til interesser, lek og adferd. Men heller ikke alltid, det er store individuelle forskjeller. Noen jenter liker bedre å løpe, mens noen gutter liker bedre å lese. Det er vår jobb å sikre at gutter og jenter får like muligheter i barnehagen og føle at de er like mye verdt, uavhengig av kjønn. Dette forsøker vi å sikre ved å være delaktige og engasjerte voksne som skaper gode relasjoner, får med oss interesser og som har et trygt fang ved behov. Vi jobber med det hver dag, hele året, og dette er en naturlig god mulighet for barnehagen til å rette søkelyset litt ekstra mot dette i form av en markering som fargeukene.

Fargefesten er en avslutning på en fargerik og morsom uke, med mye læring, mestring og sanseopplevelser. På festen kler vi oss alle i fargerike klær, vi har diskotek, såpebobler og ansiktsmaling ute. Vi serverer fargerik mat.

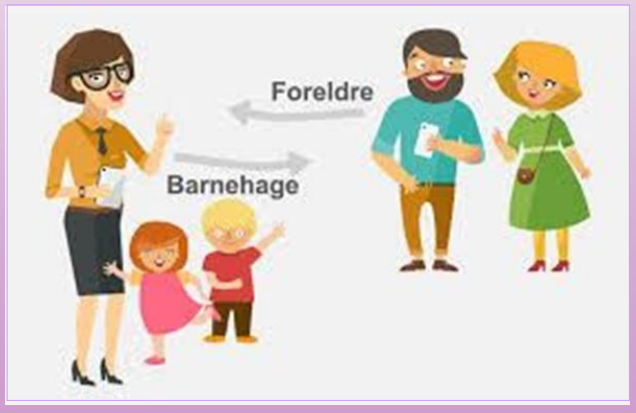
Vi samarbeider med foreldrene rundt hvert enkelt barn.
Vi har foreldresamtaler og foreldremøter 2 ganger pr. år og dialog via KID-plan ukentlig, og ellers avtaler vi samtaler ved behov.

I Mokollen har vi kulturelt mangfold, og vi ønsker å møte alle familier åpent og positivt.

Personalet skal:
-Anerkjenne og forstå alle foreldrenes situasjon – også med de som har norsk kulturell bakgrunn.
-Bidra til at alle barn og foreldre får stå fram med sine individuelle karakteristika og oppfatninger i vår inkluderende barnehage uavhengig av etnisitet, kultur, eller språk.
-Formidle sine kunnskaper til flerspråklige familier uten å krenke deres verdier og holdninger.

I møtet med flerspråklige har personalet i barnehagen et særlig ansvar for at foreldrene har mulighet til å medvirke, forstå og gjøre seg forstått i barnehagen.

Vi har tiltak som sikrer at foreldrene:
-Forstår hva som foregår i barnehagen
-Kan ta imot informasjon
-Mulighet til å formidle sine tanker om barnehagen og sitt barns forutsetninger og behov.
-Foreldrene må få informasjon på et språk de behersker.
Vi bruker tolk eller tospråklige ansatte.
-Dialog om forventninger kan oppklare misforståelser.

Internasjonale kulturuker i Mokollen barnehage

I Mokollen har vi en rik variasjon av etniske nasjonaliteter, religioner, livssyn, tradisjoner og ulike kulturer, både hos barn, foreldre og personalet. Vi i Mokollen ønsker å gi alle barn og familier muligheten til å vise frem sine kulturer og tradisjoner ved å ha internasjonal kulturuker. Høsten 2023 hadde vi for første gang **Den Internasjonal kulturuka** i Mokollen barnehage. Dette var en stor suksess, mye takket være alle familiene som var med å bidra. Vi valgte derfor å videreføre dette. Det å få vise frem noe fra sin egen kultur, religion, livssyn eller tradisjon kan bidra til at barna opplever at den jeg er, og hvor jeg kommer fra er noe å være stolt over. Det er noe vi alltid ønsker å jobbe for.

Vi har siden vi startet opplevd å flere bidrag hvert år, og dette har blitt for stort til kun å bruke en dag eller en uke på. Vi har derfor valgt å kalle det for Internasjonale kulturuker.

Vi inviterer alle familier til å komme med sitt bidrag, det gjelder både de ulike kulturene og tradisjonene vi har i Norge og i de andre ulike hjemlandene og kulturene som er representert i Mokollen barnehage. I løpet av de Internasjonale kulturukene blir det en fest hvor vi har en fellessamling og spiser en typisk norsk rett, i tillegg til masse deilig mat fra ulike deler av verden, som de ulike familiene i Mokollen bidrar med.

Det er viktig for oss at fokuset på dette ikke bare blir disse festukene, men at leker, sanger og andre ting vi lærer oss, blir en del av vår felles Mokollen kultur. Vi ønsker å være en barnehage hvor vårt mangfold er synlig i barnehagen.

DEL I: Kap. 2
ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ
Starten på barnehagelivet

Starten på barnehagelivet:
- **Tilvenning**
- **Tilknytning**

Et godt psykososialt barnehagemiljø
- **Selvregulering**
- **Sosial kompetanse**
- **Konfliktløsningsmodellen**

DEL I. Kap. 2 Et godt psykososialt barnehagemiljø.

VELKOMMEN TIL MOKOLLEN BARNEHAGE!

Kap. 2: STARTEN PÅ BARNEHAGELIVET:

- **Om overgangen når barnet begynner i barnehagen:**
- **Tilvenning: Å bli kjent og trygg**
- **Trygg tilknytning.**

Overgang. Når barna begynner på ny gruppe og nytt team.
Barna bytter barnegruppe på høsten. Da følger vennene med, men gruppenavnet endres. Det er også en større overgang fra småbarn til storebarnsteam fordi bemanningen er større på småbarn enn hos store barn. Alle tilknytningspersonene kan derfor ikke følge med over, men vi tilstreber at noen gjør det, som oftest er det pedagogisk leder som følger gruppa. Barna forberedes på endringen og vi inviterer til foreldretreff på de nye gruppene og rommene i løpet av de første ukene. Mokollen er en helhetsbarnehage, alle barn blir kjent med voksne og barn på hele teamet og gjerne de andre også. Alle barn angår alle voksne. Dette bidrar til at overgangen til ny gruppe ikke blir så stor for barna.

HOVEDMÅL for tilvenningen:
Er å bli trygg, og bli kjent med de andre barna, personalet og barnehagen.
De nye barna møter mange utfordringer: Mange nye mennesker å forholde seg til, både barn og voksne. Og å være lenge uten foreldrene tilstede- kanskje for aller første gang. Foreldrene bør bruke god tid sammen med barnet i barnehagen de første dagene, slik at barnet blir kjent med en i personalet, før det må være uten foreldre. La avskjeden være kort. Hvis dere har bestemt dere for å gå, så gi beskjed til en voksen som kan være sammen med barnet ditt, og gi barnet tro på at det vil greie seg uten deg. Adskillelse er vanskelig. Er dere usikre på om barnet har det bra etter at du har gått, så ring barnehagens mobil: 91 61 49 68 eller til telefon nr. til barnets gruppe.

Vi inviterer til foreldremøte for nye barn, og avtaler foreldresamtale like etter oppstart, slik at vi kan bli bedre kjent.

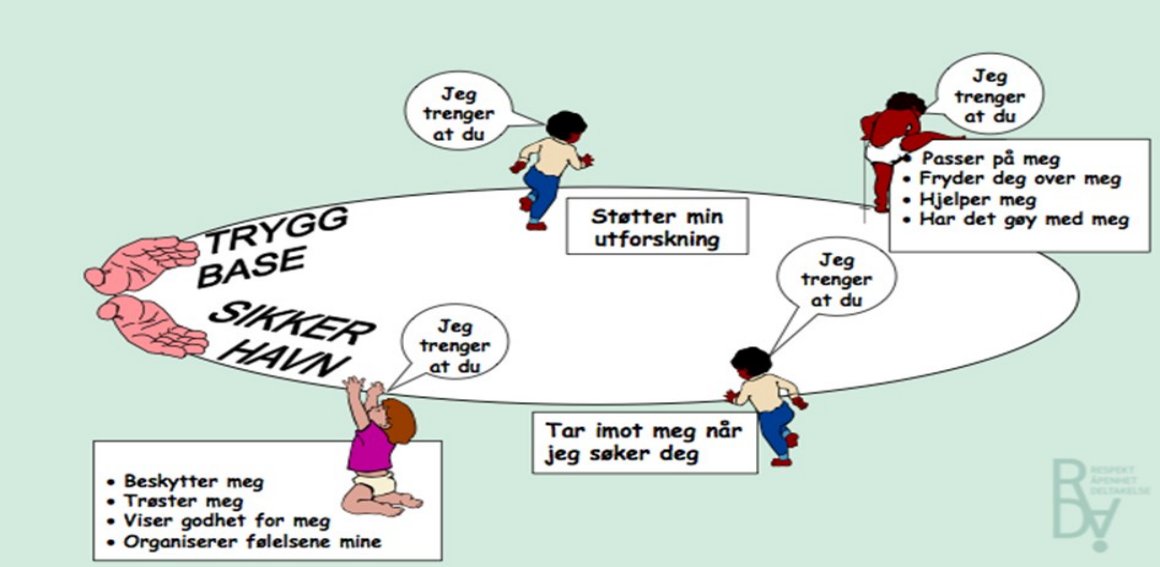
Delmål:
- Barnet opplever anerkjennelse for hvordan de føler og bekreftelse på at det er ok, selv om de synes det er vanskelig å være uten foreldre i Barnehagen.
- Barnet får være i følelsen sin før vi avleder og hjelper barnet videre.
- Barnet opplever korte avskjeder, slik at de ikke blir usikre på hva foreldrene vil.

Tegn:
- Barnet mestrer å være i barnehagen.
- Barnet tar kontakt med de voksne.
- Barnet viser glede og gjenkjennelse når de møter de andre barna.
- Barnet kjenner de andres navn og finner noen å leke med.
- Barnet spiser og eventuelt sover godt i barnehagen.

Mål for personalet:
- Anerkjenner og bekrefter barnas følelser.
- Trygger dem på at foreldrene kommer tilbake.
- Støtter barna i kontakten med andre og hjelper dem til å bli kjent med lokalene, lekene og rutinene.
- Er lydhøre for foreldrenes bekymring.
- Er imøtekommende overfor foreldrenes ønsker og behov.

Trygg tilknytning er livsviktig for personlighetsdannelsen og selvoppfatningen, og dermed opplevelsen av å mestre livet.
Barns viktigste behov er å føle seg verdifull.
Små barn er helt overlatt til de voksnes måte å møte barnet på, speile dem, oppmuntre dem, trøste, forklare barnet hva det føler, bekrefte, anerkjenne og oppmuntre.
Trygg tilknytning er et sterkt emosjonelt bånd mellom barn og foreldre.
Emosjonell trygghet kan beskrives som en tilstand hvor barnet kjenner en indre ro, har fravær av stress og ubehag.
Det tidlige gode samspillet mellom foreldre og barn har betydning for barnets evne til sosialt samspill, for evnen til lek, og det styrker barnets psykiske immunforsvar og er også med på å forebygge lærevansker.
Barn utvikler seg gjennom relasjon til andre, så kvaliteten på tilknytningen er avgjørende for hvordan vi er i relasjon til andre gjennom livet.

Barnehagepersonalet har en komplementerende rolle i tillegg til foreldrene, som «den trygge basen».
Når «den trygge basen» er der, tør barnet utforske verden. Nysgjerrigheten driver barnet fremover til stadig ny mestring og glede over livet. De voksne oppmuntrer og støtter barnets utforskning. Barnet får styrket sin selvfølelse, selvstendighet, lærer autonomi (rett til å bestemme over seg selv og kroppen sin).

Mål for personalet:

- Se barnets behov, hva det trenger nå.
  Hvordan jeg kan hjelpe og oppmuntre best, for å støtte barnet.
- Passe på barnet i utforskningsprosessen sin, slik at de vet at de er trygge.
- Glede oss sammen med dem og over dem.

Når barnet for eksempel blir trøtt, er sulten eller faller og slår seg litt, så skrur noen barn opp volumet for å bli hørt/sett. Noen barn skrur på "alarmen" med en gang, fordi små barn ikke har lært å organisere følelsene sine enda;
De trenger å få følelsene sine forklart, bli bekreftet og å få anerkjennelse for det de føler.

Barnet har da kanskje behov for noe annet enn oppmuntring. Barnet snur seg, søker en trygg havn, eller kanskje bare øyekontakt for å få bekreftelse på at det er sett og at «verden» er trygg. Da må vi være der for barnet. Barn som blir raskt og mye avledet, lærer at de må håndtere følelsene sine selv, og det fører til stress i barnekroppen.
Noen barn gir ikke tydelige signaler på hvordan de har det. En grunn kan være at situasjonene ikke gir rom for direkte uttrykk, kanskje vet ikke barnet hva det føler.

Målet er å beskytte, trøste og organisere barnets følelser.
– så barnet igjen kan bli trygg på å gå «ut i verden».
På den måten lærer barnet noe om hvordan kontakt med andre kan erfares og oppnås. Barnet «lader batteriene» hos den voksne til ny utforsking.

Hvert barn skal ha en tilknytningsperson i oppstartsfasen. Hverdagen blir mer forutsigbar for både barn og foreldre og dette skaper igjen trygghet.

Nye barn og foreldre blir invitert på flere besøk i barnehagen på forsommeren i ukene før barnehagen stenger, slik at vi kan bli litt kjent med hverandre før barnehageoppstart i august. Dette avtales med hver enkelt.

Tegn på trygg tilknytning:

- Barnet søker trøst og vil ta imot trøst.
- Barnet lener kroppen inn mot den voksne og blir rolig.
- Barnet ber om hjelp når det trenger det.
- Barnet tåler stress bedre.
- Barnet har stort sett godt humør og liker å ha voksne rundt seg.
- Barnet takler greit overgangssituasjoner.
- Når barnet kommer til barnehagen viser det generelt positive følelser overfor trygge voksne.

Tilknytningspersonalet kjennetegnes av:

- Å være "større" enn barnet for at barnet skal føle seg trygt. Det betyr at vi må ta grep, planlegge, forberede og ta kontroll over situasjonene.
- Å være "sterkere" enn barnet. Det er godt for et barn å bli båret og grunnleggende å kjenne at noen er så sterke at de kan beskytte barnet.
- Å være psykisk i balanse. Ellers kjenner barn seg utrygge.
- Å være klokere. Barn trenger voksne som forstår mer enn dem selv, som kan forklare hva som skjer rundt dem og hva som skjermer dem. Da blir barnet kjent med seg selv og sine følelser.
- Å være god. Vi må bevare godheten for barnet selv i de situasjonene hvor vi må sette grenser og ta tak.
- Og når det er mulig, følge barnets behov.

DEL I. Kap. 3.

ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Plan for Et godt psykososialt miljø, fra Sandefjord kommune

- **Å kjenne egne følelser: «Kompisdokka», Grønne tanker-glade barn**
- **Selvregulering**
- **Sosial kompetanse**

SOSIAL KOMPETANSE
Krever også emosjonell kompetanse.

Å utvikle sosial kompetanse er å utvikle ferdigheter barn trenger for å handle kompetent i en sosial sammenheng. (Elliot og Gresham)

Balansen mellom omtanken for andre og å ivareta seg selv er kjernen. Komponentene er: *Samarbeid *Selvhevdelse *Selvregulering (selvkontroll) *Empati *ansvarlighet.

ET GODT PSYKOSOSIALT BARNEHAGE MILJØ:
Handler om å forstå og håndtere egne og andres følelser. Vi må skape et miljø der alle kan kjenne seg trygge og der de kan utvikle en god selvfølelse. Se også s 6-9 og 52.
Fra "Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø" (Sandefjord kommune):
«Barnehagen har en omsorgsplikt etter barnehageloven §1 og § 41-43, som innebærer å håndtere krenkelser og mobbing. Krenkelser er et samlebegrep for ord eller handlinger som oppleves negativt.»
"Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet (Lund, 2015 s.45)."

Personalet skal:
- Ha fokus på barnas positive sider og egenskaper.
- Prøve å se hva som ligger bak handling eller ytring.
- Ikke ignorere, avvise eller favorisere barn.
- Si fra, stoppe og beskytte barn mot voksne eller andre barn som krenker eller mobber.

Foreldrene har ansvar for å:
- Snakke positivt hjemme om barnehagen, de ansatte og alle barna.
- Hilse på alle barn og voksne i barnehagen.
- Melde fra dersom de ser eller opplever mobberelatert atferd blant barna eller fra voksne.
- Gi tilbakemelding til barnehagen om barnets trivsel og opplevelser.
- Følge opp informasjon og bidra til et tett og godt samarbeid med barnehagen.

Vi har en plan for hvordan vi avdekker og følger opp mobbing og krenkelser om det oppstår.
Barn er avhengige av at vi tar deres subjektive opplevelse på alvor og viser vilje til å handle til beste for alle. Barn trenger voksne som både regulerer og korrigerer, og samtidig møter alle med respekt og toleranse. Det er alltid de voksnes ansvar å forebygge og stoppe mobbing.
Vi mener at betegnelsene "mobber" og "mobbeoffer" raskt er stigmatiserende og lite konstruktivt når vi skal arbeide for at

Barna skal:
- Lære å ta hensyn til hverandre
- At egne ønsker ikke alltid kan oppfylles
- Leke og løse konflikter på en adekvat måte.

Selvregulering: Evne til å roe seg selv.

Mål for barnet:

- Å kjenne egne følelser, lære seg at de kan deles med andre og at alle følelser er ok.

Mål for personalet når vi skal hjelpe barn å organisere følelser:

- Gjette oss til hvordan barnet har det inne i seg.
- Sette ord på det vi tror barnet føler.
- Tåle barnets følelser og være der sammen med barnet.
- Minne seg selv på at samme hva barnet føler, så trenger barnet oss.
- Å være den voksne som er den sterke, den kloke og den gode, den som tar ledelsen.

SOSIAL OG EMOSJONELL TRENING FOR ALLE BARN:

PSYKOLOGISK FØRSTEHJELP: Grønne tanker-Glade barn

"Kompisdokka" og "Grønne tanker-glade barn" er blant hjelpemidlene vi bruker for å snakke med barna om følelser og hvordan de kan håndtere egne følelser.
Dokkene gjør det lett å prate om hvordan man føler seg og opplever ulike situasjoner og relasjoner.
Kompis-dokkene (Friendy-dockan):
Er en dokke med seks ulike følelser: Glad, Sint, Redd, Trist, Sur og rolig. De første fire er grunnfølelser. Mens sur og rolig er mer en tilstand.
De røde og grønne bamsene representerer vonde og gode følelser.
Barn trenger bekreftelse og hjelp til å sette ord på følelsene. Dette gir barna trygghet og ruster dem for livets motgang og innebærer å håndtere vanskelige følelser.
Vi bruker disse hjelpemidlene i varierende grad og etter behov, i de ulike gruppene. Vi benytter oss også av andre aktuelle bøker og annet materiell. Bland annet «Felix har følelser».

SOSIAL KOMPETANSE
HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

Gjennom prosjektarbeid, og i hverdagslivet vil vi ha fokus på å øke barnas sosiale kompetanse.
Vi har spesielt fokus på å være nære barna når vi gir beskjeder og å gi positiv oppmerksomhet istedenfor å si "nei".
Når vi må korrigere, er vi oppmerksomme på at:

* Barn trenger forberedelser før forandringer.
* Barn trenger å se sammenheng mellom det de gjør og hva det fører til.
* Det vondeste for barn er når vi forventer at det kan ting det ikke har forutsetninger for.
* Barnet må få en respons det forstår
* At vi som voksne kan romme følelsene deres
* At vi møter dem med forståelse
* Vi vil være tydelig uten å bruke makt eller være krenkende!

Krenker vi, øker avstanden mellom oss og barnet - og det er jo motsatt av hva vi vil oppnå!
Det gjelder å reagere mildest mulig i alle situasjoner.

KONFLIKTLØSNINGSMODELLEN ICPS

I konflikter mellom barn hjelper personalet til ved å bruke hele, eller deler av denne, etter situasjon, barns modenhet og alder. De yngste; kanskje bare pkt. 1.

1. **Klargjøring av problemet:** Hva skjedde? Hvordan skjedde det?
2. **Forslag til løsninger:** Hva kan vi gjøre isteden? Alle komme til ordet, den voksne er støttende, men ikke løse situasjonen for barna.
3. **Vurdere løsningsforslagene:** Voksen hjelpe barna til å se. Er det rettferdig? Er det sikkert? Vil det fungere?
4. **Valg av løsning: Er det greit for deg?** Hva og hvordan kan vi leke videre? Alle får hjelp til å holde sin del av avtalen.
5. **Evaluering:** Noen ganger er barna så ivrige etter å komme videre i leken at de bare vil ha en rask løsning. Eller at løsningen gir seg selv, bare barna får stoppet opp og tenkt seg om.
   Det er viktig å sette ord på barnas følelser og så gå videre med en løsning—og helst da barnas egen!

DEL I Kap. 4.

FOKUSOMRÅDENE VÅRE.

Innholdet som vi, sammen med barna, velger å være opptatt av, velges fra fokusområdene. Fagområdene fra Rammeplan knyttes til, og vi sjekker progresjonsplanen og slik sørger vi for å følge med på barnas utvikling gjennom barnehagetiden.

- **Kommunikasjon, Språk og tekst**
- **Tett på Realfag:**
- **Antall rom og form**
- **Naturglede**
- **Mat, sanser og matkultur.**
- **Kropp, bevegelse, mat og helse.**
- **Livsgledebarnehage**

DEL I: Kap. 4.

Fokusområdene våre

Fagområdet:
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.
Vi har også satt inn en liten plan for arbeid med flerspråklige barn. Disse barna omfattes selvfølgelig av hele planen og mange av metodene er felles for norskspråklige og flerspråklige barn, spesielt for de yngste barna, så mye vil vi gjøre sammen.
Det lages likevel konkrete planer for de flerspråklige barna på hver gruppe. Disse evalueres på gruppemøter jevnlig, og vi har kartleggingsverktøy vi benytter oss av.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Mål og aktiviteter tilpasses barnas språknivå. Vi er opptatt av å gi barna et godt språkmiljø.

Derfor har vi:

- Språksamlinger i gruppene:
  Vi leker med lydsiden av språket, bevissthet om språkets form. Vi leker med innholdssiden av språket: Begreper og ordforråd. Vi samtaler om tekst, bilder og ting vi kan undre oss over.
- De eldre barna får erfaringer med IKT gjennom bruk av internett til oppslag/opplysninger, bruke IPAD og PC med pedagogiske spill og mulighet til å uttrykke seg gjennom skriftspråket; Skrive bokstaver og enkle tekster med tastaturet bl.a. i prosjektarbeidet.
- På Språkrommet vårt har vi Lesegrupper, og vi har fokus på å lese med barna.
- "Felles samling" hver 4. fredag med fokus på drama, fortelling, film, sangleker.
- Vi har "Filosofiske samtaler", f.eks. i prosjektarbeid, hvor vi oppmuntrer barna til å tenke høyt over mulige svar på vriene spørs-mål, og hvor voksne er åpne for barnas undringer, innspill og svar.
- I lek og aktiviteter, ute og inne legger vi til rette for språklek, f.eks. lekeskriving og lekelesning.
- Personalet er nærværende

SPRÅKLIG MANGFOLD:
Språkstimulering er et av barnehagens viktigste oppgaver både for barn med norsk som første språk og flerspråklige barn.
Flerspråklige barn har et morsmål som er forskjellig fra norsk. Dette første språket, læres først og er nærmest barnets følelser og identitet. For å unngå at barna mister førstespråket, er det viktig at barna får bruke og høre førstespråket sitt hjemme.

Et rikt og godt språkmiljø for alle barn, omfatter både fysiske, estetiske og verbale uttrykk.
Personalet skal:
-Bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen.
- Støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål (første språk), samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norskspråklige kompetanse (Rpl.s. 24)
Å lære seg språk handler for alle barn, om å både tilegne seg ord og grammatikk, og om hvordan språket brukes i ulike sammenhenger. (Lingvistisk og pragmatisk kompetanse (Gjæver 2014).
Tegn på denne kompetansen hos barna:

- Forhandler i lek.
- Får andre til å le.
- Stiller spørsmål for å få det slik de vil, eller det de vil oppnå.
- Uttrykker ønsker og behov.

Derfor:
-Lærer vi barna enkle uttrykk for å få innpass i lek.
-Tilrettelegger vi for lek som er preget av gjentakende handlinger, som f.eks. butikklek, familielek og regelleker.
-Oppmuntrer vi foreldrene til å bruke førstespråket aktivt i samspill med barna hjemme: Leser, synger og forteller.
-Lærer vi oss noen ord på barnas språk.
-Gir vi nok omsorg og tett oppfølging.
-Setter vi ord på alt som skjer rundt barnet
-Støtter vi barnet i å bruke førstespråket i lek og i å lære enkeltord og formulert tale i uttrykk, spørsmål og svar, som gjør det enklere å komme i kontakt med andre: «Hei, Ha det, Vil du leke med meg?»
Etter hvert vil barnet formulere hele setninger, men kanskje fremdeles forenkle setningsstrukturen. Den kan være helt forskjellig fra barnets førstespråk.

Det er fint å være oppmerksom på tre strategier for å lære et nytt språk:
- Late som man forstår det som skjer, selv om man ikke forstår så mye. Gjennom blikk, smil og kroppsspråk signaliserer barnet deltakelse.
- Gjette eller anta ut fra situasjonen hva andre kan ha sagt.
- Se etter gjentagende mønster i det de hører og danne seg en mening om hva som sies.

Barn har ofte ulike ordforråd i første og andre språket, fordi de bruker språkene sine i ulike sammenhenger. For å bli forstått kan barnet ta i bruk ord fra ulike språk i samme setning; språkblanding – som er en naturlig del av deres språkutvikling.

Personalet skal:
-Arbeide for at andrespråket ikke erstatter førstespråket. Derfor er det viktig å oppfordre foreldre til å bruke dette så mye som mulig.
-Tilrettelegge for barnets behov for allsidig utvikling, ved å legge vekt på leken med andre barn.
-Oppmuntre barna til å bruke førstespråket sitt i barnehagen, da det ikke hemmer innlæring av andrespråket! Barnet må få være sammen med barn fra samme språkgruppe, hvis mulig.
-Passe på at innholdet i språkgrupper ikke er løsrevet, men henge godt sammen med innholdet ellers i gruppa, slik kan det hjelpe barnet til å delta i felles aktiviteter.

I flerspråklig arbeid:
-Kartlegge språkmiljø
-Anvende de ulike språkene daglig
-Bygge bro mellom barnehage og hjem
-Ha aktiviteter som åpner for verden utenfor

Bruke sanger, rim og regler:
I samarbeid med familiene bruker vi sanger, rim og regler på ulike språk som er representert i barnegruppene.

Mål:
Hele barnegruppa synger/hører sanger som synges hjemme hos mamma og pappa

Bruke bøker, fortellinger og skrift:
Vi har ulike alfabeter på veggen
Vi bruker bøker på ulike språk, foreldre kan lese inn, og vi kan bruke lydfilen i barnehagen, eller vi bruker materiellet: Polylino
Personalet inkluderer familiene i dette arbeidet.

DEL I Kap. 4. Fokusområdene våre.

Kap. 3: «TETT PÅ REALFAG»

- **Naturglede**
- **Kart over naturlekeplassene i Mokollen**

Fagområder:

- **Antall, rom og form,**
- **Natur, miljø og teknologi.**
- **derfor omfatter dette også fokusområdet Naturglede.**

DEL I: Kap. 4. Fokusområdene våre.
Tett på realfag

«Barn er vitebegjærlige fra de er små!»

Realfagskompetanse i tidlig alder kan føre til at færre barn strever med realfag senere (ref. M.H. s.3)

Realfag i barnehagen handler om å utforske og undre seg over verden omkring oss, å forstå sammenhenger og å løse problemer.

Forskning viser at å jobbe med realfag i barnehagealder kan ha betydning for barns kognitive og språklige utvikling.
Å jobbe med realfag i barnehagen har verdi i seg selv; Vi vekker barns nysgjerrighet og glede. Dette handler om lek og utforsking. Realfag finnes overalt og personalet i barnehagen trenger ikke alltid å ha de rette svarene, kanskje vi sammen kan finne ut av det?
Vi vil at realfag skal ha en naturlig plass i hverdagen vår, både i hverdagssituasjoner, spontane øyeblikk og i de planlagte aktivitetene. Engasjerte voksne gir interesserte barn!

Vi har et lite "Forskerrom" der alle gruppene kan hente materiell.

Hovedmål for barna:
Oppdage og utforske realfag.
Delmål:

- Utvikle interesse og forståelse for grunnleggende realfaglige begreper.
- Oppleve matematikkglede og få erfaring med matematiske problemer.
- Oppleve, utforske og eksperimentere med naturens mangfold og naturfenomener.

(se også fokusområde naturglede s. 43.)

Mål for personalet:

- Å få tak i undringen til barna.
- Gi realfag større plass i hverdagslivet og
- Øke sin motivasjon, interesse og realfagskompetanse

Vi bruker realfagsbegreper slik at det blir en naturlig del av barnas språk.
Vi leker med tall, sortering, preposisjoner, størrelser, måling o.s.v. I spontane situasjoner snakker vi f. eks. om størrelsen på pinnene barna leker med, antall bein på flua, tyngde på steinene eller volumet på vannet i bøtta. Til dette vil vi bruke :
* Bevegelse: Små barn er avhengig av erfaringer med kroppen for å forstå.
*Konstruksjonslek: God romlig lek med visualisering.
* Utforsking: Hva skjer hvis...?
* Digital praksis:, Dataspill
Stimulerer romlig visualisering med utfordringer i.f.h.t. perspektiv, når man går inn i tredimensjonale rom.

På FORSKERROMMET har vi utstyr til enkle eksperimenter og fysikkforsøk.
"BEEBOT": Er en enkel robot for koding der vi kan utforske dette sammen med barna.
NUMICON:
Dette materiellet egner seg til lek på mange matematiske områder og ulike nivåer.

Vi har laget en liten plan med progresjon og variasjon for hvordan vi vil bruke Numicon i lek med realfag i gruppene Tassen, Ludde, Knerten og Ruffen.

DEL I: Kap. 4

Fokusområdene våre. Realfag; Naturglede

NATURGLEDE:

Innhold fra fagområdene:

Natur, miljø, teknologi,
Nærmiljø og samfunn;
Kropp, bevegelse mat og helse

NATURGLEDE :
Her i Mokollen opplever og utforsker vi naturen og naturens mangfold. Vi får gode opplevelser med friluftsliv året rundt, og får kjennskap til bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.2017, Natur, miljø, teknologi).

HOVEDMÅL: Barna får opplevelser og erfaringer i naturen, og blir kjent med naturens mangfold.
Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen. (Rpl.17/s52)
Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

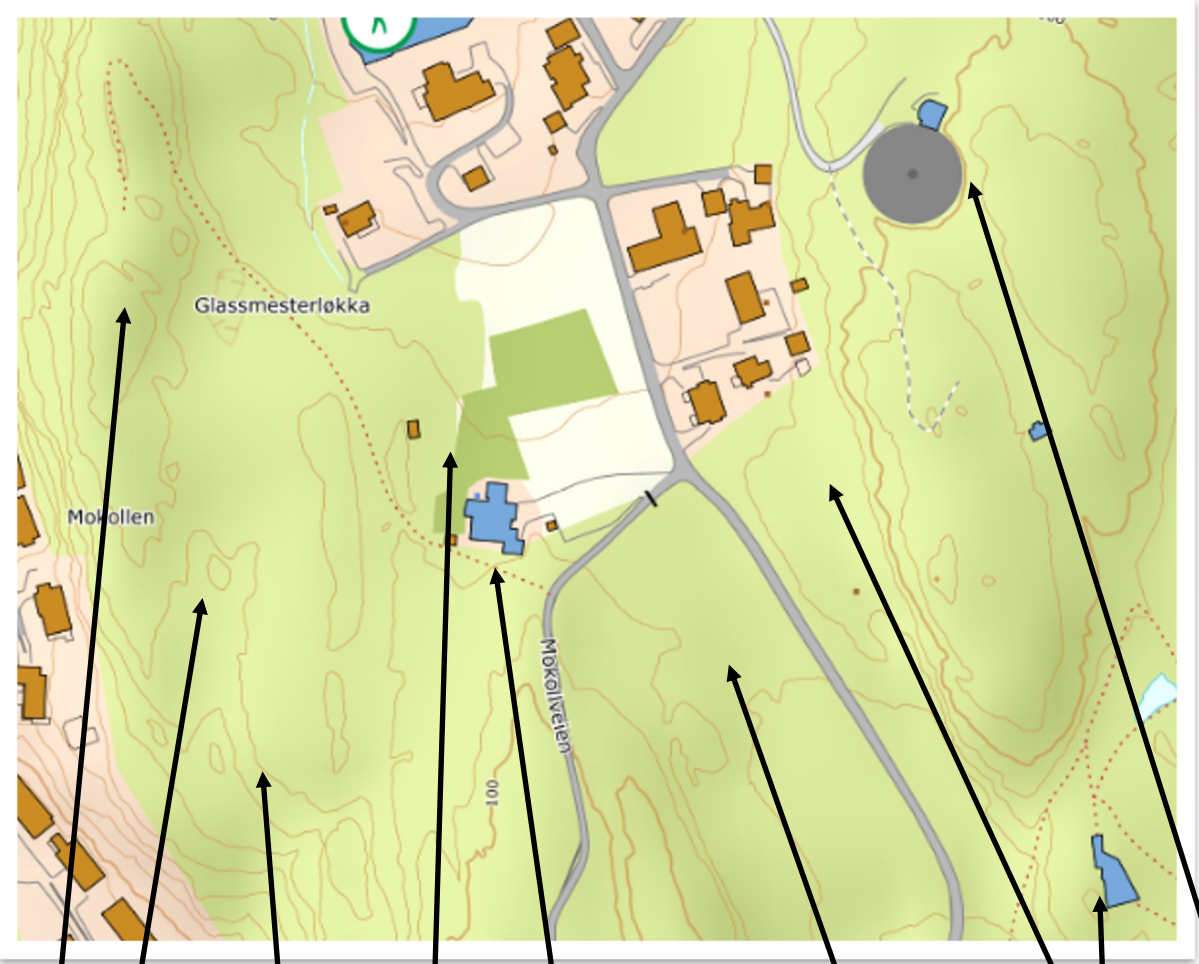
Mål for personalet:
- Legger til rette for mangfoldige naturopplevelser.
- Bruker naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring.
- Gi barna mulighet til å bruke kroppen ute i ulendt terreng.

Derfor:
- Er barna ute daglig så sant vær og temperatur er forsvarlig, og det er til barnas beste. Alle har turdag en dag i uka.
- Vi bruker alle natur - lekeplassene i områdene nær barnehagen.
- Barna er med og planlegger hvor turene skal gå.
- Vi tar med oss mat og spiser ute eller i Grillhytta.
- Vi lager mat på bål, grua og på grillen i Grillhytta vår.

Vi vil skape nysgjerrighet rundt naturfenomener og fysiske lover vi møter ute: F.eks. vann, sol, luft og jord, og gjøre enkle fysikkforsøk ute. (Se Realfag s. 41)
Vi fokuserer på Miljøvern og bærekraft, i naturlige sammenhenger.
Barna blir etter hvert godt kjent, og får ofte velge turmål.

Her er et "kart" over naturlekeplassene vi bruker i tillegg til gapahuken og grillhytta på vår egen uteplass, her oppe i Mokollen:

Brummskogen
Syreskogen
Vanntanken
Midtås
Lille Mokollen
Store Mokollen
Bøkeskogen
Vennskapstreet
Trollskogen

Brummskogen: Ligger rett utenfor barnehagen og egner seg godt for de minste barna.
Vanntanken: her er det flere rasteplasser og mange fine markblomster.
Syreskogen: Ligger på uteområdet vi bruker i uteleken. Her er det bjørker hvor vi tapper bjørkesaft om våren og Gaukesyre som barna plukker.
Lille Mokollen: Hit er det fin sti. Et sted er det risset inn 1905 i fjellet, rester etter forsvarsverket. Det er flott utsikt over nærmiljø med skolen og Mosserødhjemmet.
Store Mokollen: Topp med flott utsikt over hele byen. Det er en spennende bunkers like ved.
Bøkeskogen: Om høsten er det store hauger av løv å hoppe i. Om våren plukker vi brennenesle og skvallerkål.
Midtås: Et flott område å gå på tur, med park, lite tjern med salamander og skulpturpark.
Trollskogen: Her er det fine klatrefjell, kampesteiner og fin arena for eventyr-dramatisering.

DEL I: Kap. 4.
Fokusområdene våre. Mat, sanser og matkultur

Kap. 3: MAT, SANSER OG MATKULTUR
- Mat er også kultur og en viktig verdi i barnas liv.

Fra fagområdet: Kropp, bevegelse, mat og helse.

HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.
Næringsrik mat tidlig i barneårene har stor betydning og konsekvenser for helse på kort og lang sikt. Mat og drikke som inntas i barnehagen utgjør en betydelig del av barns totale kosthold i løpet av dagen, og det er i barneårene grunnlaget for gode kostvaner og matglede utvikles.
Serverte måltider innbyr også til en god fellesskapsopplevelse, trening i finmotoriske ferdigheter, matkulturell læring og samtale ved bordet.
Vi serverer fisk flere dager i uken: Onsdager er fast fiskedag.
Til ettermiddagsmat serverer vi fisk: f.eks. makrell i tomat, agurk og brød eller fiskepudding med rødbeter og brød. Andre dager serverer vi ost og frukt, yoghurt naturell med havregryn og bær eller kjøtt og grønnsaker med knekkebrød/brød på ettermiddagen.
Det serveres også melk, grønnsaker og frukt daglig til lunsj.

Vi har en rullerende fem ukers meny med varm mat til lunsj de fleste dagene.
Tema for hver dag er:

Mandag:	Tirsdag:	Onsdag:	Torsdag:	Fredag:
Suppe	Egg, brød og grønn-saker. Vegetar-alternativ.	Ulike Fiske-retter. Vegetar-alternativ.	Grøt med vegetar-alternativ ved behov.	Fisk/kjøtt Vegetar-alternativ.

Se den aktuelle ukemenyen som henger i garderoben.
Vi er bevisste på å utfordre barnas sanser når vi serverer mat.
Vi leker ulike smakeleker og berømmer når noen er modige og smaker på ukjent mat.
Vi lærer barna: "Jeg har ikke vendt meg til det enda", istedenfor "liker ikke."
Vi tar hensyn til barnas allergier, religion og livssyn ved serveringen. Vi utfordrer barnas sanser med sanseleker i andre sammenhenger også. Hvor ikke bare smakssansen, men føle-, se - og høre-sansene er i fokus.

DEL I
Kap. 4. Livsglede for eldre.

«Livsglede for eldre»

- En nasjonal satsing hvor barnehagene melder seg på som «Livsgledebarnehage»
Vi skal besøke Mosserødhjemmet.
Der skal vi leke, spille, lese, snakke med og synge for og med beboerne.

Barna besøker også Mosserødhjemmet når de går Lucia og på 17. mai feiring.

Vi har valgt å la **Knerten gruppa,** de nest eldste barna delta på dette. Vi går med halve barnegruppa hver gang, og besøker hjemmet annen hver uke.

Vi blir tatt imot av miljøarbeider der nede, og tiltaket skal evalueres jevnlig.

Mål:
Barna sprer glede på Mosserødhjemmet og blir kjent med beboere der.
Barna blir kjent med Mokollen sin historie.
Vi bruker nærmiljøet aktivt og besøker ulike arenaer som Mosserødhjemmet

Tegn:
- Barna besøker Mosserødhjemmet og har kontakt med beboere.
- Barna gleder seg og viser at de liker det når de kan ha gode aktiviteter sammen med de eldre.

DEL II
ÅRETS PLAN 2026-2027

Innhold:

- Følg med på livet i gruppene: På KID plan, vår nettløsning.
- Arbeidsmåter og henvisninger til Credo.
- Planleggingsdager s.53 og om Foreldrenes medvirkning
- Oversikt over personalets kompetanseplan.
- Barnegruppene med fornavn på barn og ansatte i år.

Mål og planer for barnegruppene:

- Brumm, Tassen, Ludde, Knerten og Ruffen

Kultur og kreativitet:

- Oversikt over månedene med kultur-innhold, fester, bursdager og sanger.

Vi har flotte naturområder i og rundt barnehagen, og vil derfor at Naturglede og uteliv er som en paraply over det vi velger å være opptatt av:

-Kommunikasjon, Språk og tekst
-Tett på Realfag:
-Antall rom og form
-Naturglede
-Mat, sanser og matkultur.
-Kropp, bevegelse, mat og helse.

DEL II Årets plan 2026-2027

Forord:
Det er viktig for oss i Mokollen barnehage å ha noe felles å samles om, et «felles vi» som gjelder for hele barnehagen. Lek er noe av det viktigste som skjer i barnehagen, og den rommer alt.

Leken gir en følelse av glede, den skaper nysgjerrighet og når man leker kan man oppleve mestring og man kan utvikle kompetanse. I leken kan barna bestemme selv og finne sine egne kreative og personlige uttrykk.
Det er ingen tvil om at barna lærer mye gjennom lek, men det er ikke læring som er barnas hensikt når de leker.

Lek er først og fremst en tilstand som gir lykkefølelse. Den skaper samhørighet med andre, og det å leke får barna til å glemme tid og sted, og ha oppmerksomheten fullt og helt rettet mot leken.
Det er nettopp disse opplevelsene og følelsene som utgjør lekens egenverdi – og som gjør leken så betydningsfull for barnet. I en tid der vi ofte opplever at det snakkes om alt barna skal lære er det viktig for oss å kunne se barnas lek for lekens egenverdi, og ikke bare som et mål for læring. Dette gjør at vi ønsker å fortsette å jobbe med leke også dette barnehage året.
Vi vil ha ekstra fokus på voksenrollen i leken og hvordan vi kan skape gode lekemiljøer for barna. Det at leken har en sentral rolle i barnehagen vår er ikke noe nytt, den har alltid hatt en stor plass.

Og personalet er opptatt av å være nære og støttende i barnas lek, men samtidig gi rom for barnas egen frie spontane lek. Det har vært en kultur for at barna i Mokollen skal oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek. Vi vet at god lek ikke alltid kommer av seg selv.

God lek krever tid og kompetanse. Tid til å bli kjent og trygg, og til å bygge gode relasjoner. Tid til å prøve og feile, og prøve på nytt. Tid til å komme inn i lekeflyten, den som tar deg bort fra tid og sted og som fører deg inni et eget lekeunivers. Vi brukte derfor mye av tiden på personalmøter og planleggingsdager til å se på hva vi ønsker med leken, hvilken rolle vi voksne skal ha i leken, hva er målet når det kommer til lek i Mokollen, og hvordan skal vi nå målet vårt? Vi har laget en felles visjon for leken i Mokollen barnehage:

Alle barn skal oppleve at de er meningsfulle deltakere i leken.

Det kan kanskje virke som et stort og vanskelig mål å nå, men vi må ta tiden til hjelp. Vi kommer til å jobbe på ulike måter ut ifra, interesser, modenhet og alder. Det blir spennende å se hvor dette bringer oss, en ting er iallfall sikkert. Vi har allerede begynt å forme rommene etter barnas interesser og leke behov. Det kan i perioder virke litt kaotisk for de som kommer innom en kort periode på dagen, men for oss som tilbringer store dele av dagene her gir det mening.

DEL II Årets plan 2026-2027

Vi ønsker å arbeide mer med pedagogisk dokumentasjon. Pedagogisk dokumentasjon er en arbeidsmåte som handler om å gjøre pedagogisk arbeid synlig og åpent for tolkning, dialog, diskusjon og innsikt. Dokumentasjon av barnehagens praksis blir til pedagogisk dokumentasjon når personalet og barna reflekterer over og diskuterer den. Så se rundt på veggene i barnehagen så kanskje dere også kan være en del av denne prosessen. Dette passer veldig bra for oss som allerede er vant til å jobbe med prosjekter sammen med barna.

Personalet skal:

-Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer.
- Fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek.
- Observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser.
- Veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre.
- Være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek
- Ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken. RPL s.20

Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Sandefjord kommune har som en del av kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis valgt å kjøpe inn 116 Grid lisenser til barnehagene i Sandefjord kommune. Vi var i vår med på den første samlingen «Ask for alle». Deler av personalet deltok også på en samling i juni. Det handler om å kommunisere ansikt til ansikt på andre måter enn tale. Det kan være en erstatning for tale, en støtte til å utvikle tale eller det kan benyttes som et supplement til lav eller utydelig tale. Språk er en sosial prosess, og språkmiljøer er hvor vi lærer og praktiserer språket. Når barn deltar i sosiale relasjoner, lærer de hvordan språket fungerer. De som har et mer utviklet språk, fungerer som språkmodeller. Både kvantitet, altså **hvor mye** vi snakker sammen, og kvalitet, altså **hvordan** vi snakker sammen, har betydning.

Vi kommer til å benytte oss mest av tegn til tale og språksymboler, men vi er helt i startfasen av dette og personalet er nok på litt ulike steder. Men vi gleder oss til dette arbeidet videre og er nok litt spente.

Videre vil vi følge det Sandefjord kommune kommer med av kurs og fagsamlinger. Den første samlingen vil være 25.11.26

FØLG MED PÅ LIVET I GRUPPENE:

Dere kan lese ukeplan for gruppene, se bilder fra livet her og uke- eller måndesbrev, på KID-PLAN, en nettløsning som alle foreldre som har oppgitt sin mailadresse, får tilgang til.

HER HAR VI SAMLET ALLE FOKUSOMRÅDENE FOR HVER GRUPPE.

Våre arbeidsmetode er lek. Derfor har vi poengtert dette i informasjonen som følger her for gruppene.

Her har vi også satt opp tegn på at vi når mål for fokusområdene vi arbeider med.

Disse favner fagområdene i Rammeplan, og viser hva personalet skal sørge for at barna:
* Opplever, leker med, undrer seg over, utforsker, får kjennskap til og erfarer - og slik får forståelse av verden og livet.

Vi håper dette gir god og nyttig oversikt for dere. Planene brukes også som arbeidsredskap for personalet.

Barns medvirkning: se våre verdier, se s. 8. og s. 20
Barna er med å vurderer,
Vi bruker prosjektarbeid som sentral arbeidsmåte. Se s. 20.

Som en del av satsingen **«Inkluderende fellesskap»** vil vi også ha ekstra fokus på at barn og familier fra ulike kulturer skal oppleve seg som inkludert i barne-hagen.

Målet for denne satsingen er:
Barnehagen anerkjenner og synliggjør ulikheter som ressurs. Se også Credo s. 6 og 7.

DEL II

Årets plan 2026-2027 Innledning, Foreldrenes medvirkning, Planleggingsdager.

Foreldrenes medvirkning.

Foreldrene i Samarbeidsutvalget har samtykket i at vi har en **brukerundersøkelse** hvert år. Vi deler Resultatet med dere foreldre. Både personalet og S.U. behandler dette, og eventuelt gjøre nødvendige tiltak. Vi er opptatt av kommunikasjon med dere foreldre. Vi oppfordrer dere til å bruke informasjonskanalen: KID-plan, med uke/månedsplan og ukebrev som det er fint om dere følger med på. Hvis det er lite tid til å utveksle informasjon ved bringe- og hentetid, så oppfordrer vi dere til å ringe, sende melding i KID-plan eller sende mail.

21.10.26 Foreldremøte:

Høstens foreldremøte vil handle om innholdet dette barnehageåret 2026-2027. Årsplanen presenteres, og vi vil snakke litt om inkludering i lek. Det er foreldreråd i etterkant. Tid og innhold på vårens foreldremøte planlegges senere.

Foreldrenes representant i samarbeidsutvalget er Christine Koteng Wilhelmsen, mail: wilhelmsen.christine@gmail.com telf. 901 75 836

Barnehagens hjemmesider har aktuelle artikler som legges ut av PBL, nesten daglig. Der ligger også denne planen.

Foreldrene har opprettet en Facebookgruppe, som blir tilgjengelig når man har barnehageplass i Mokollen.

Oversikt over Planleggingsdagene dette barnehageåret:

Høst: 17.08.26, 02.10.26, 30.10.26

Vår: 07.05.27, Etter sommeren: 12.08.27 og 13.07.2027. I tillegg: 1 som ikke er bestemt.

DEL II:
Årets plan 2026-2027 innledning, Personalets kompetanseplan

OVERSIKT OVER KOMPETANSEPLANEN 2026-2027

Tema	Deltakere	Dato
«Psykisk helse hos barn og unge-den viktige voksenrollen» Maria Skogly.	Alle	30.10.2026
«Å skape rom for lek» Lene Holdte og Lene-Marie Monrad– Hole	Halvparten av personalet.	30.10.2026
«Barn med høyt læringspotensiale-hvem er de?» Anne Grete Eriksen, Anbjørg Helleland og Sissel Berg.	Halvparten av personalet	30.10.2026
Fagdager for barne-hagene i Sandefjord. ASK og Pedagogisk analyse	-Pedagogiske ledere -Fagarbeidere og assistenter -Styrer	Høst 2026 og vår 2027
Kompetanseløftet «Tenk sammen».	Styrer	Høst 2026 og vår 2027

Vi mener det er viktig å legge til rette for at personalet får hevet sin kompetanse. Kompetansebehovet er basert på evalueringer vi gjør gjennom året, valg vi gjør i forhold til fokusområder og for å implementere nye forskrifter, planer og standarer. Vi ser også den enkelte ansattes behov for utvikling etter medarbeidersamtaler.

På planleggingsdag for alle faste ansatte (og noen av vikarene) 30.10.2026, drar vi på Østlanske lærerstevne. Her vil alle være med på et kurs som holdes av Maria Skogly. «Psykisk helse hos barn og unge-Den viktige voksenrollen». Det vil også være et kurs som holdes av Lene Holte og Lene-Marie Monrad-Hole. «Å skape rom for lek». Her deltar ca. halvparten av personalet. Den andre halvparten deltar på et kurs holdt av Anne Grete Eriksen, Anbjørg Helleland og Sissel Berg. «Barn med høyt læringspotensiale-hvem er de?».

ASK. Sandefjord kommune har som en del av kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis valgt å kjøpe inn 116 Grid lisenser til barnehagene i Sandefjord kommune. Vi vil benytte dette og delta med så mange som mulig på samlinger, men vi kommer til å benytte oss mest av tegn til tale og språksymboler.

Pedagogisk analyse. Er også noe Sandefjord kommune har valgt å fokusere på dette barnehageåret. Vi har jobbet litt med dette denne høsten og vil fortsette med dette.

Vi arbeider videre med lekekompetanse dette året. Vi har valgt å lage en felles visjon for hva vi ønsker å oppnå. Vi bruker personalmøter og planleggingsdager til å jobbe oss grundig inn i dette temaet. Vi har fått en veileder fra USN som veileder oss i dette viktige arbeidet.
Vi arbeider videre på personalmøter og planleggingsdager, med stoff som vi har fått på kurs. Vi har en planleggingsdag som ikke er lagt ennå, og vil se etter aktuelt stoff for å fylle den.

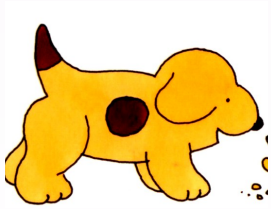
DEL II Årets plan 2026 - 2027 Innledning

BARNEGRUPPENE I ÅR MED ANSATTE PÅ GRUPPENE:

BRUMM

Alf	Hedda	Sylvelin
Ella	Hennie	Connie, Martine Monika.
Frans	Jennie	
Frøya	Sander	

TASSEN

Aksel	Loella	Yostina
Elliot	Noelle	Monica, Marta, Nanette, Tone,
Emilie	Olivia	
Estelle	Oscar	
Gustav	Uma	

LUDDE

Aksel	August	Sander
Alma	Leo	Tommine
Amanda	Milea	Wenche, Ellen, Kristin
Emma	Noah	
Evander	Ronja	

KNERTEN

Agnes	Halvor	Oline
Alfred	Hermine	Olivia C
Amalie	Jakob	Olivia S
Amandus	Jeppe	Anniken, Live, Tone
Filip	Konrad	

KNERTEN

Aksel	Eivile	Filip	Levi
Albert	Elias	Linnea	Kristine, Lill,
Amelija	Ella	Lisa	Tone
Andreas	Ella N	Nikoline	

Vi har i år 58 barn, Stillinger: 600% pedagog, 100% styrer, 700% Fagarbeider/ assistent og eiers stilling til administrasjon.

DEL II Årets plan 2026-2027
Kap. 1

BRUMM

Lek og omsorg

Å begynne i barnehage kan oppleves både spennende og krevende for barnet, det er mange nye mennesker, nye rom og nye rutiner. Barnehagen blir ofte det første møte med det å skulle være alene med andre voksne enn sin nærmeste familie.
Vi er opptatt av å gi barnet en trygg start i barnehagen og legger til rette for å skape gode relasjoner mellom barn og voksne.

På Brummgruppa vil omsorg prege alle situasjoner i barnehagehverdagen, det vil komme til uttrykk gjennom hverdagssituasjoner som stell, måltid og påkledning. Omsorg, lek og læring sees i sammenheng med hverandre. Barn lærer når de leker og leker når de lærer. Gjennom leken stimuleres ulike sider av barnets utvikling, både språklig, sosialt og motorisk. I lek og eksperimentering lærer barnet mye om hvordan verden fungerer.

Vi legger til rette for at barnehagedagen har både tid og rom for allsidig lek. Vi legger til rette for lek både ute og inne, men vinterstid vil utetiden begrenses. Barnas trivsel må komme først. De voksne vil være nær i leken for støtte, trygghet og veiledning. Vi jobber kontinuerlig med å skape spennende og innbydende lekemiljøer for barna.

I 1-2 årsalderen er barna opptatt av å utforske omgivelsene og oppdage sammenhenger. De er kroppslige «samarbeidspartnere» i leken. Vi ser at gjennom leken oppstår vennskap, og de erfarer noe av det viktigste i livet; å omgås andre mennesker!

SOSIAL KOMPETANSE
HOVEDMÅL: Utvikle toleranse og aksept for hverandre.

Tegn:
- Barna er trygge på og kjenner igjen barn og voksne i barnehagen.
- Barna viser følelser og får aksept for disse.
- Barna opplever glede ved å dele opplevelser i ett fellesskap.
- Barna viser tegn til å trøste andre og vise medfølelse.

I det sosiale samspillet får barna erfaringer med seg selv i forhold til andre. Med veiledning fra personalet blir barna gjort oppmerksomme på andres reaksjon på sine handlinger

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST
HOVEDMÅL: Utvikle et godt språk for å uttrykke tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre.

Tegn:
- Barna responderer på ansiktsuttrykk.
-Barna uttrykker følelser og ønsker med lyder og enkle ord.
-Barna viser at de forstår betydningen av ord, setninger og enkle beskjeder.
-Barna vil undersøke Pekebøker og bli lest for.
-Barna blir kjent med førstelyden i navnet sitt, tilpasset alder.

REALFAG:
HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske realfag ved å leke med størrelser, antall, former og plassering.

Tegn:
- Barna orienterer seg i ulike rom i barnehagen
- Barna opplever glede over å utforske og leke med tredimensjonale tall, ulike former og farger.
- Barna putter leker i bokser og kasser.
- Barna opplever glede ved å utforske og leke med vann, sand og snø.

NATURGLEDE:
HOVEDMÅL: Barna blir kjent med naturen i nærområdet og får erfaringer med ulike årstider.
Oppleve naturen som arena for lek og læring.(Rpl. 17/s. 52)
Blir nysgjerrige på naturfenomener. (Rpl.17/s52)
Barna får en positiv selv-oppfatning gjennom kroppslig mestring.

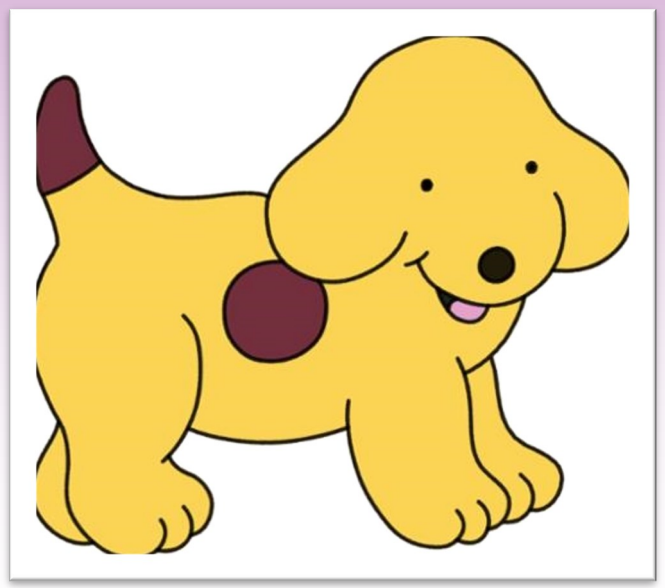
Tegn:- Barna mestrer å bevege seg i ulendt terreng, med steiner, røtter og bakker.
- Barna viser «oppdager glede» og fantasi ute.
- Barna viser glede ved å leke med sand og vann.
- Barna utforsker elementer ved de ulike årstidene, og over forandringene i naturen.
- Barna blir kjent med utelekeplassen i barnehagen, og med noen områder rundt barnehagen.

MAT, SANSER OG MATKULTUR
HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.
Tegn:

- Barna opplever glede og hygge ved måltidene.
- Barna uttrykker sine ønsker og behov i forbindelse med måltidet.
- Barna viser at de er mette og utørste.
- Barna opplever nye smaker.
- Barna leker med sansene, ser, føler, lukter og smaker.

DEL II Årets plan 2026-2027
Kap. 2.

TASSEN

Lek og omsorg

På Tassen er vi opptatt av at barna skal få tid og rom for lek gjennom hele barnehagedagen. Det legges også til rette for at prosjekter, temaer og samlinger er tilpasset barnas alder og interesser.

Vi jobber for å skape et godt lekemiljø, for oss innebærer det at barna skal få delta i et fellesskap og styrke relasjoner gjennom leken. Personalet legger til rette for ett inspirerende og spennende lekemiljø som inviterer til lek og læring både ute og inne.

Vi er på tur i nærmiljøet en fast dag i uken og vi bruker uteområdet rundt barnehagen aktivt i hverdagen til lek, undring og utforsking. Vi følger med på livet i naturen og legger til rette for lek med de elementene naturen byr på i de ulike årstidene.

Leken foregår på barnas premisser, og vi er oppmerksomme på at lekende samspill mellom barn også oppstår i overgangssituasjoner, på stellerommet og ved matbordet. Omsorg kan handle om å ta seg tid til å anerkjenne barns lekende væremåte i situasjoner som ellers er preget av rutiner. Personalet er gode rollemodeller og støtter barna i å vise omsorg for hverandre, sette egne grenser og respektere andres grenser. Vi er nærværende voksne som deltar, støtter og veileder barna i leken, og som bidrar til at alle barn får mulighet til å føle seg som betydningsfulle deltakere i lek og fellesskap.

SOSIAL KOMPETANSE
HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

Tegn: - Barna kjenner igjen følelser og undrer seg over følelsesuttrykk.
- Barna viser omsorg for hverandre.
- Barna øver på dele med andre, gi og ta i leken.
- Barna deltar i lek og samspill med andre barn i gruppa.
- Barna øver seg på å vente på tur.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OGTEKST :
HOVEDMÅL: Å utvikle sin språkforståelse og bruke språket til å uttrykke undring, tanker og følelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Tegn: - Barna gjenkjenner symbolet for førstelyden i navnet sitt.
- Barna lærer nye sanger, rim og regler.
- Barna får kjennskap til enkle eventyr og fortellinger.
- Barna uttrykker seg med tre ords setninger.
- Barna opprettholder sin interesse for bøker, og blir kjent med mer avanserte bildebøker.
- Barna får oppleve at vi kan tøyse med språket.
- Barna får kjennskap til de ulike språkene som er representert i barnehagen. Se egen plan for flerspråklige s. 6 - 8.

REALFAG:
HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske antall, rom og form gjennom lek og i hverdagslige aktiviteter.

Tegn: -Barna viser glede over å utforske og leke med tall og former.
-Barna sorterer og rydder ting på riktig plass.
-Barna skiller liten og stor, en og mange, opp og ned.
-Barna utforsker og kategoriserer
-Barna har glede av forskersamlinger
-Barna opplever de forskjellige årstidene og utforsker og leker med vann, sand, is og snø.
-Barna blir presentert for tall og tallord.

NATURGLEDE:
HOVEDMÅL: Barna skal oppleve tilhørighet til naturen og bli godt kjent i nærmiljøet.
Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn
- Barna øver på å bevege seg i ulendt terreng: Klatre, hoppe og balansere.
- Barna får gode erfaringer med å være ute året rundt i all slags vær.
- Barna blir kjent med noen av natur lekeplassene våre.
- Stopper opp og utforsker naturen når vi er på tur.
- Barna opplever at ulike årstider krever ulik påkledning.
-Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)

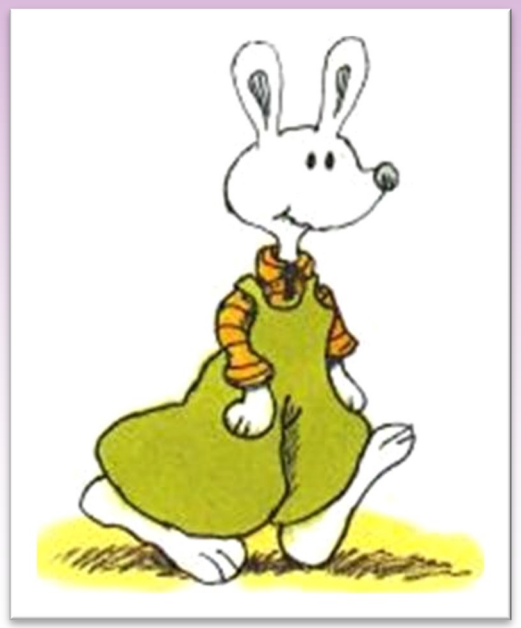
MAT, SANSER OG MATKULTUR.
HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.

Tegn:
- Barna gleder seg til maten med gruppe-felleskap.
-Barna øver på å sitte fint ved bordet til måltidet er over.
- Barna vasker hender selv før måltidet.
- Barna bruker gaffel og skje.
- Barna øver på å smake på forskjellig mat, og sier «jeg har ikke vendt meg til det» i stedet for «jeg liker ikke».

DEL II: Årets plan 2026-2027
Kap. 3

LUDDE

Lek og omsorg

Luddebarna har blitt store! Fra å være eldst av de yngste, er de nå yngst av de eldste. Det innebærer blant annet at de endelig er ute på den store lekeplassen i utetiden. Nye grenser og rutiner skal innarbeides.

Samtidig med dette så er det mye som skjer i kroppen til 3-4 åringer, de er i ferd med å bli større; vil gjerne prøve ting selv, og øver på å ta mer ansvar for seg selv.
Men; de er fremdeles «små», og trenger fremdeles et trygt fang å hvile på noen ganger. God omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel.

I leken ser vi at barna fremdeles bruker kroppen mye fysisk, og trenger stor plass til å få utfolde seg slik de ønsker. Plutselig kan man se tre barn på toppen av lekekjøkkenet, og det kan virke kaotisk, men; de er bare på båttur, og de fire andre barna som kommer brølende mot dem er skumle haier som bor i vannet. Fantasien har ingen grenser!

Vi ser at rolleleken blir mer fremtredende i denne alderen, og barna kan fort bytte mellom å være seg selv, og «å være noen helt andre».

Egenstyrt lek og aktivitet er de viktigste samværsformene for Luddebarna. De leker fordi det er gøy. Gjennom leken oppstår vennskap, og i lek og samspill med andre lærer barna sosiale ferdigheter. I denne alderen er det viktig at personalet er nær på leken. Vi må både se, støtter og veileder barna i leken.

SOSIAL KOMPETANSE
HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.

Tegn: - Barna øver på å inkludere hver andre i leken.
- Barna øver på å sette grenser for seg selv, f.eks: si: «STOPP! Jeg liker ikke at du gjør sånn mot meg».
- Barna øver på å ta andres perspektiv, f.eks å se at noe som gjorde vondt kan ha vært et uhell.
- Barna øver på å stoppe seg selv i å gjøre noe som kan være vondt for andre.
- Barna øver på å ta hensyn til andre, og å akseptere at egne ønsker ikke alltid kan oppfylles.

Vi leser og snakker om innholdet i bøker som f.eks. «En vennebok for de minse» og «Felix har følelser. Vi bruker materiell som «Grønne tanker glade barn» eller «Friendy-dokkene» og rollespill for å konkretisere dette for barna.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :
HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.

Tegn:- Barna forstår begreper, preposisjoner, entall, flertall, 3-4 fargenavn, overbegrep (mat, klær, møbler).
- Barna kjenner igjen sitt eget navn, førstelyden i navnet sitt og førstelyden til noen av de andre barna.
- Barna forbedrer uttalen av lydene i språket.
- Barna mestrer å lytte til bøker med litt lengre tekst.
- Barna lærer sanger, rim og regler.
- Barna tøyser og tuller med språket, og viser glede over samtaler og fabuleringer.

REALFAG:
HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske realfag.
Tegn:- Barna opplever og eksperimenterer med natur fenomener og fysiske lover.
- Forstå ulike størrelser/motsetninger som kort/lang, liten/stor, tykk/ tynn, tung/lett.
- Konstruere med ulike byggematerialer; sand, klosser, leire, geometriske former o.l

Vi vil bruke eventyr, f.eks. «Geitekillingen som kunne telle til 10», Numicon og sorteringsmateriell for å utvikle tallforståelse, lek med sortering og glede ved å leke med tall og former.

Plan for lek med Numicon:
Tegnene på at barna har utbytte av leken med dette materiellet er:
Tegn:- Barna viser glede med å utforske og leke med tall og former
- Barna konstruerer.
- Barna leker med Telleramsa til 10
- barna øver på å klassifisere og sortere etter farge, form størrelse og mengde.
- Barna har tallbegrep til 3
- Barna forstår preposisjoner f. eks.: mellom, ved siden av, foran, bak.
- Barna forstår ulike motsetninger.

NATURGLEDE:
HOVEDMÅL: Barna får opplevelser og erfaringer i naturen, og blir kjent med naturens mangfold.
Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)
Barna får en positiv selvoppfa ning gjennom kroppslig mestring.
Tegn:

- Barna er nysgjerrige på å utforske barnehagens natur lekeplasser, og blir enda tryggere i ulendt terreng.
- Barna mestrer å være ute i all slags vær.
- Barna blir kjent med noen dyr og vekster i nærmiljøet og undrer seg over fenomener i naturen.
- Barna plukker eget søppel etter måltidet, oppfordres til å si fra til en voksen, hvis de finner søppel på tur og får en begynnende forståelse for hvorfor dette er viktig.

MAT, SANSER OG MATKULTUR
HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.
Tegn:

- Barna våger å smake på ny mat/smaker.
- Barna øver på å si «Jeg har ikke vent meg til det enda», istedenfor «Jeg liker ikke».
- Barna øver på "god bordskikk": sitte rolig ved bordet, ikke søle, spise med bestikk.
- Barna opplever hygge ved måltidet, snakker med dem som sitter ved samme bord.
- Barna våger å smake på ny mat.

DEL II: Årets plan 2026-2027
Kap. 4

KNERTEN

Lek og omsorg

Barna som går i Knerten har nå gått noen år i barnehage, og oppleves som trygge på barnehagelivet. Dette året har vi flyttet opp en etasje, noe som skaper nye og flere spennende lekemiljøer. Gruppa består nå av 13 barn. Barna opplever personalet i barnehagen som trygge voksne, som gir dem omsorg og gode lekeopplevelser. *Trygge barn er nysgjerrige, utforskende og deltar i lek med andre* (Rammeplanen, s 19)

Gjennom lek og samvær vokser vennskap frem, og vi har fokus på at alle skal føle tilhørighet til gruppa. Ingen kan leke sammen hele tiden, men alle skal hele tiden ha noen å leke med, når de ønsker det. Vi er alle sammen barnehagevenner.
I leken finnes også en gyllen mulighet til å bli kjent både med egne og andres følelser, og med god støtte fra voksne vil fellesskapet bli godt for alle.

SOSIAL KOMPETANSE
HOVEDMÅL: Barna samhandler positivt med andre barn og voksne i ulike sammenhenger.
Tegn:

- Barna øver på å stoppe seg selv, bruker ord i konflikter.
- Barna lærer etter hvert å komme med løsninger når det blir en konflikt. (Konfliktløsningsmodellen, s.32 i Credo.)
- Barna inkluderer hverandre i lek. Vi er hverandres barnehage-venner
- Barna utvikler toleranse og aksept for hverandre. .
- Barna lærer å sette egne grenser, respektere andres grenser.
- Vi bruker ulike veier for å snakke o følelser , se s. 33,

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :
HOVEDMÅL: Å utvikle og anvende et godt norsk språk til å uttrykke undring, tanker, følelser og opplevelser i gjensidig samhandling med andre barn og voksne.
Tegn:

- Barna forstår gradbøying av noen adjektiv: mindre, større, kortere, lengre.
- Barna klapper stavelser i ord.
- Barna lekeskriver og viser interesse for å skrive og lese bok staver.
- Barna lytter til bøker og snakker om innholdet i bøkene underveis og etter lesingen, med begynnelse, hoveddel og avslutning.
- Barna forteller en historie eller opplevelse med en viss sammenheng.
- Barna blir kjent med kjente rim og regler, og finner ord som rimer. Og blir kjent med enkle gåter.

For flerspråklige barn, har vi en egen plan og språkgruppe.
Se mer s. 38.

REALFAG:
HOVEDMÅL: Å oppdage og utforske realfag.
Tegn:

- Barna spiller spill med terning, finner par og systematiserer.
- Barna får oppleve å delta i samlinger med ulike eksperimenter
- Barna kopierer og lager enkle figurer og mønstre med perler eller tegning.
- Barna erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse.
- Barna har tallbegrep til 10.
- Bruke Beebot til enkel koding, bruke digitale virkemidler i lek og læring.

Vi bruker naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring. Vi finner former, teller og sorterer det vi finner ute i naturen.
Barna erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse.

Plan for systematisk lek med Numicon:
Barna skal få kjennskap til:

- Tallrekken 1– 10
- Tellebegrep til 5
- Spille med terning
- Finne par/like
- Systematisere
- Ulike geometriske mønster

Aktiviteter:

1. Barna utforsker brikkene, sammenligner bilder med tallsymbolet
2. Hvilke brikker kan vi legge sammen til tallet 10
3. Spill med terninger.
4. Systematisere like brikker, antall, like farger
5. Finne to like brikker: hvor mye er det til sammen?
6. Geometriske former: Bruke bildeoverlegg til å lage samme mønster oppå. Barna kan lage egne mønster.

NATURGLEDE
HOVEDMÅL: Barna får opplevelser og erfaringer i naturen, og blir kjent med naturens mangfold.
Blir nysgjerrige på natur - fenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)
Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn:
- Barna bruker alle barnehagens naturlekeplasser, orienterer seg ute og er med på å bestemme hvor turen går.
- Barna plukker opp søppel og får en begynnende forståelse for hvorfor det er viktig å ferdes varsomt i naturen.
-Barna kan navn på flere vekster og dyr, f.eks. Eikenøtter, Brennesle, Hakkespett,
- Barna brekker ikke friske greiner, tar hensyn til dyrelivet og forstår at insekter også er nyttig og har rett til å leve.
- Barna opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover.

MAT, SANSER OG MATKULTUR
HOVEDMÅL: Å innarbeide gode kostholdsvaner tidlig i barns liv.
Tegn: - Barna øver på å bruke kniv og gaffel; skjærer opp maten.
- Barna våger å smake på all mat som blir servert.
- Barna lærer å si: «Jeg har ikke vent meg til» i stedet for å si: «Jeg liker ikke».
-Barna hjelper til ved måltidet, og rydder bort flaske og tallerken etter seg
- Barna sier ”Takk for maten” før de går fra bordet.

Knerten er med i Livsglede-barnehage prosjektet en gang. pr. mnd. Se s. 48

DEL II Årets plan 2026 - 2027
Kap. 5 PLAN FOR OVERGANG
BARNEHAGE—SKOLE
Plan for skoleforberedende aktiviteter:

RUFFEN

LEK OG OMSORG:

Tenk at barna nå går inn i sitt siste år i barnehagen – skolestarterne. Eller er de egentlig «barnehageslutterne»? Når blir man egentlig skolestarter? Én ting er i hvert fall helt sikkert: De er de eldste barna i barnehagen, og de som har gått lengst i barnehage.

Vi skal følge barna på veien mot skolestart, undre oss sammen med dem, støtte dem underveis og vise respekt for at det er lov å både grue og glede seg – til og med samtidig. Vi skal ha et positivt blikk på det som kommer, samtidig som vi lar barna få være akkurat her og nå.

For Ruffen er fortsatt barn. De skal få leke mye. De skal få bruke kroppen, være nysgjerrige, prøve og feile, smake, lage ting, være ute, tulle, diskutere og finne ut av ting sammen. Vi vet at barn lærer gjennom lek, samspill og aktiviteter som vekker nysgjerrighet, og vi ønsker at alle barna skal få oppleve mestring.

Samtidig er de blitt store nok til å få mer ansvar, flere utfordringer og større mulighet til å påvirke sin egen hverdag. Dette siste året har vi derfor også fokus på selvstendighet. Vi øver blant annet på å klare toalettbesøk selv, holde orden på egne klær og utstyr og ta ansvar for små og store oppgaver i hverdagen.

Vi øver på ulike former for spill og regelleker. Her handler det ikke bare om å forstå regler, vente på tur og følge med, men også om å øve på å vinne og tape, håndtere egne følelser og ta hensyn til andre.

Gjennom lek og hverdagssituasjoner ønsker vi å styrke barnas sosiale og emosjonelle kompetanse. De skal få øve på å samarbeide, løse konflikter, sette ord på egne følelser og behov, lytte til andre, vise omsorg og stå opp for både seg selv og andre.

Når Ruffen-barna en dag går ut porten for siste gang, ønsker vi at de skal ha med seg tro på seg selv, trygghet i møte med andre og erfaringer med at de kan mestre, lære og være en viktig del av et fellesskap.

HOVEDMÅL FOR OVERGANG BARNEHAGE-SKOLE:
Styrke sammenhengen mellom barnehagen og skolen, og skape en god overgang for barna. (Felles mål for Sandefjord kommune)

Vi ønsker at barna skal få avslutte barnehagetiden med gode opplevelser av mestring, og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få være aktive deltakere i overgangen og få mulighet til å uttrykke egne tanker, forventninger og spørsmål om skolestart.

Årshjul: «Fra eldst til yngst»

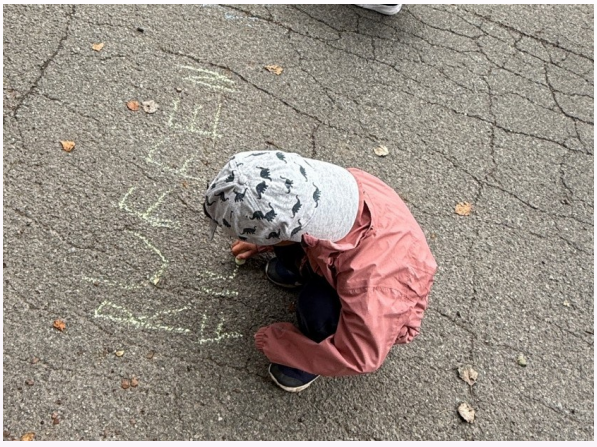
På høstens foreldremøte får foreldre til skolestarterne informasjon om hvordan vi arbeider med skolestarterne det siste året.

Gjennom året følger vi Sandefjord kommunes plan for samarbeid og overgang mellom barnehage, hjem og skole. På høsten før skolestart inviterer skolene vanligvis til samarbeid med barnehagene. Innskriving på skolen foregår i løpet av høsten/ vinteren.

Innen 1. april fyller foreldre og pedagog sammen ut informasjon som skal følge barnet til skolen. Barna får også bidra med sine egne tanker og forventninger til skolestart.

I løpet av våren inviteres barna til «Møt skolen». Dette er et arrangement der de eldste barna i barnehagen inviteres til å besøke sin fremtidige barneskole sammen med foreldre for å bli kjent med lærere, klasserom og de andre barna. Skolene inviterer også foreldrene til foreldremøte.

Førsteklassingene inviteres tilbake til barnehagen i høstferien. Det blir ofte et hyggelig gjensyn med både barn, voksne og barnehagen – samtidig som barna får kjenne på at noe har forandret seg. De som var eldst i barnehagen, har nå blitt de yngste på skolen.

SOSIAL KOMPETANSE:

HOVEDMÅL: Barna utvikler sosial og emosjonell kompetanse og opplever seg som en viktig del av fellesskapet. De øver på å samhandle positivt med både barn og voksne i ulike situasjoner.

Tegn:

- Barna øver på å stoppe seg selv, og å få innblikk i hvordan egne handlinger påvirker andre.
- Barna samarbeider, hjelper, støtter og oppmuntrer hverandre – vi «gjør hverandre gode».
- Barna øver på å sette ord på egne følelser, behov og grenser, og på å lytte til og respektere andres.
- Barna utvikler forståelse, toleranse og respekt for at vi mennesker er forskjellige – blant annet når det gjelder utseende, kjønn, språk, familie, interesser, evner og ferdigheter.
- Barna øver på å inkludere andre i lek og fellesskap og på å være en god venn.
- Barna blir kjent med normer og verdier som er viktige i et fellesskap, som å ta hensyn, hjelpe hverandre, vente på tur og forstå forskjellen på mitt, ditt og vårt.

Barna får erfaring med å hevde seg selv på en positiv måte, samtidig som de gir plass til andre.

- Barna øver på å løse konflikter: hva skjedde, hva kan vi gjøre isteden? (Konfliktløsning, se s. 34)

På Ruffen snakker vi om at vi alle er **barnehagevenner**. Vi trenger ikke å være bestevenner eller leke like mye med alle, men alle skal oppleve at de hører til i fellesskapet. Å være barnehagevenner handler om hvordan vi møter hverandre – at vi inkluderer, viser omsorg, hjelper hverandre og respekterer hverandres grenser og forskjeller.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST :

HOVEDMÅL: Barna bruker språket aktivt til å uttrykke tanker, følelser, meninger, erfaringer og undring, og utvikler språk gjennom lek, samtaler, bøker og varierte aktiviteter.

Tegn:

- Barna bruker språket til å fortelle, forklare, spørre, undre seg og uttrykke egne tanker, følelser og meninger.
- Barna deltar i samtaler, lytter til andre og øver på å vente på tur og holde fast ved et tema.
- Barna leker med språk gjennom rim, regler, sanger, vitser, tøyseord og språkleker.
- Barna møter ulike typer bøker og tekster og får erfaring med både høytlesning, samtale og gjenfortelling.
- Barna øver på å fortelle om egne opplevelser og å bygge opp en fortelling med en begynnelse, handling og avslutning.
- Barna blir kjent med bokstaver og lyder og får erfaring med forskjellen mellom bokstaver, tall og andre symboler.
- Barna møter tegn og annen visuell støtte som en naturlig del av kommunikasjonen i barnehagen.
- Barna utforsker eget navn og andre ord og møter skriftspråket på en lekende og meningsfull måte.

Annet: Vi bruker årstider, måneder, ukedager, dato og andre begreper knyttet til tid naturlig i hverdagen.

Som skolestartere får barna også reflektere rundt overgangen fra barnehage til skole. På høsten snakker vi om forventninger, tanker og følelser knyttet til det siste året i barnehagen og det å skulle begynne på skolen. Mot slutten av barnehageåret ser vi tilbake på opplevelser, erfaringer og hva barna selv opplever at de har lært og blitt tryggere på.

PLAN FOR «SKOLESTARTERGRUPPA» I MOKOLLEN

HOVEDMÅL: Styrke sammenhengen mellom barnehagen og skolen, og bidra til en trygg og god overgang.

Planen må sees i sammenheng med de øvrige planene og målene for Ruffen. Skolestartergruppa har fast én formiddag i uka. I tillegg bruker vi andre dager når det passer naturlig inn i temaer og prosjekter vi arbeider med.
Vi arbeider med ulike temaer gjennom året. Hvor lenge vi holder på med hvert tema vil variere, og flere av temaene vil naturlig gå over i hverandre. Vi tar utgangspunkt i barnas interesser, det vi opplever sammen og det vi ser at gruppa trenger.
Lek, undring, utforsking og mestring skal være utgangspunktet også i skolestartergruppa. Barna skal få prøve selv, samarbeide, stille spørsmål, finne løsninger og oppleve at det ikke alltid finnes ett riktig svar.
Vi arbeider blant annet med:
- **Meg selv og kroppen min:** identitet, følelser, kropp, grenser og trygghet. Vi bruker blant annet Stine Sofies Barnehagepakke.
- **Språk og språklig bevissthet:** samtaler, fortellinger, rim, regler, bokstaver, lyder og lek med språket.
- **Matematisk tenkning:** lek og utforsking med tall, mengder, former, mønster, størrelser, spill og problemløsning.
- **Natur, mat og bærekraft:** hvor maten kommer fra, dyrking og matlaging, naturens ressurser og hvordan vi kan ta vare på dem.

Sosial kompetanse og selvstendighet: samarbeid, vennskap, problemløsning, ansvar for egne ting og tro på at «jeg kan prøve selv».

Språklig bevissthet
Vi bruker elementer fra **Bornholmsmodellen** og leker med språkets form gjennom året:
Rim – setninger – ord – stavelser – forlyder – enkeltlyder.
Barna får også møte skriftspråket på en lekende og meningsfull måte. De får tegne, lekeskrive, klippe og lime, utforske bokstaver og eget navn og lage historier og gjenfortellinger.
Vi bruker bøker aktivt og snakker blant annet om leseretning, ord, setninger, sider og kapitler. Gjennom samtaler, lek, bøker og aktiviteter arbeider vi også med å utvikle barnas ordforråd og begrepsforståelse.
Innholdet i skolestartergruppa vil variere gjennom året og henge sammen med prosjekter, turer og det som ellers skjer på Ruffen. Sosial kompetanse, gode relasjoner, lek og mestring ligger som en grunnmur i alt vi gjør.

REALFAG:

HOVEDMÅL: Barna oppdager, utforsker og undrer seg over matematikk og naturfag i lek og hverdag.

Tegn:

- Barna bruker begreper om størrelse, mengde, form, plassering og retning.
- Barna teller, sammenligner og utforsker tall og mengder i lek og praktiske aktivi teter.
- Barna lager og viderefører mønstre og utforsker geometriske former.
- Barna sorterer og klassifiserer etter blant annet egenskaper, form, størrelse og farge.
- Barna utforsker hel, halv og kvart gjennom praktiske aktiviteter, for eksempel når vi lager mat og deler frukt.
- Barna utforsker enkel addisjon og subtraksjon gjennom lek, spill og hverdagssituasjoner.
- Barna spiller spill med blant annet terninger, brikker, regler og turtaking.
- Barna undrer seg, undersøker og eksperimenterer med fenomener de møter i omgivelsene

Vi bruker blant annet **Mattekista og Numicon** som konkret materiell. Samtidig finner vi matematikk og naturfag overalt – på tur, i konstruksjonslek, under måltider, i naturen og i barnas egne spørsmål og oppdagelser.

NATURGLEDE:
HOVEDMÅL:
Barna får gode opplevelser og erfaringer i naturen, blir kjent med naturens mangfold og utvikler begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på den.
Blir nysgjerrige på naturfenomener og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen (Rpl.17/s52)
Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.

Tegn:

- Barna viser nysgjerrighet og undrer seg over det de møter i naturen.
- Barna utforsker dyr, planter, årstider og naturfenomener.
- Barna øver på å ferdes med respekt for naturen og ta hensyn til planter og dyr.
- Barna får erfaring med gjenbruk, kildesortering og hvordan vi kan ta vare på naturens ressurser.
- Barna bruker kroppen og opplever utfordring, mestring og glede i variert terreng.
- Vi undrer oss sammen over hvordan mennesker, dyr og planter påvirker hverandre.
- Vi undersøker sammen hvor maten kommer fra gjennom arbeidet med **«Mat, sanser og matkultur»**.forståelse for miljøvern, resirkulering og kompost.

Naturglede og uteliv skal prege turer, prosjekter og hverdagen på Ruffen. Vi ønsker å gi barna tid til å oppdage, undersøke og undre seg – også over det vi voksne ikke har planlagt på forhånd.
Vi vil også gi barna kjennskap til noe lokal historie rundt Midtås og kjennskap til litt historie om Hvalfangst med opplevelse på Hvalfangstmuseet.

MAT, SANSER OG MATKULTUR

HOVEDMÅL: Barna får utforske mat og råvarer med alle sansene og får erfaring med hvor maten kommer fra og hvordan den kan brukes.

«Mat, sanser og matkultur» følger Ruffen gjennom hele året. Barna vil kunne være med på å sanke og høste lokale råvarer, og de vil bruke sansene etterpå: de kan kjenne, lukte, smake og tilberede maten vi tar med oss tilbake til barnehagen.
Vi ønsker at barna skal bli nysgjerrige på mat og få erfaring med ulike råvarer, smaker og konsistenser. De får delta aktivt i matlagingen – kutte, røre, mose, dele, måle, smake og servere. Underveis øver vi på å bruke kjøkkenredskaper på en trygg måte og på stadig større selvstendighet.
Gjennom besøk på gårder og andre steder i nærmiljøet får barna se hvor maten kommer fra og lære om ulike former for matproduksjon. Opplevelsene tar vi med oss tilbake til barnehagen gjennom samtaler, bilder, matlaging og andre aktiviteter. Barna får også dele og vise fram noe av det de har opplevd og lært til hverandre, resten av barnehagen og foreldrene.

Gjennom året

-Barna får egne oppgavehefter om frukt og grønnsaker.
-Vi har en egen **fruktsjef**, med eget forkle, som har ansvar for å dele ut dagens frukt. Rollen går på omgang, slik at alle får prøve flere ganger gjennom året.
-Barna deltar i sanseleker og utforsker grunnsmakene søtt, surt, salt, bittert og umami.
-Vi utforsker hvordan samme råvare kan smake, lukte og kjennes forskjellig når den for eksempel er rå, kokt eller most.

Høsten:

På høsten er det mye å høste, og vi benytter oss av det nærmiljøet har å by på. Barna får blant annet innblikk i kornproduksjon og er med på å høste mais, løk, poteter, gulrøtter og gresskar.
Råvarene – og kunnskapen og erfaringene fra turene – tar vi med oss tilbake til barnehagen. Her lukter, smaker, kutter og tilbereder vi det vi har fått med oss. Barna er blant annet med på å lage sodabrød og medisterkaker til hele barnehagen og supper til ulike arrangementer. Foreldrene vil også få smake på noe av det vi lager underveis.

Våren:

På våren er det mindre å høste, men naturen byr på andre muligheter. Vi eksperimenterer blant annet med snø for å forsøke å lage «softis» og prøver å spire frø fra grønnsaker vi spiser.
Etter hvert kan det bli mulig å tappe bjørkesaft og plukke nesler og ramsløk – hvis naturen er med oss!
Mot slutten av barnehageåret besøker vi Hvalfangstmuseet og fiskebutikken Brødrene Berggren. Her får barna nye erfaringer og kunnskap knyttet til fisk, mat og lokal historie.

Årets høydepunkt og kulturopplevelse

Som avslutning på «Mat, sanser og matkultur» – og på selve barnehagelivet – drar vi til Midtåsen selskapslokale. Her får barna servert en to- eller treretters middag med både kjente og nye smaker.
Vi pynter oss, blir møtt med rød løper og et nydelig pyntet bord – **til ære for Ruffen!** En høytidelig og litt annerledes avslutning på mange år i barnehagen, og forhåpentligvis et minne barna tar med seg videre.

DEL II. Årets plan 2026-2027
Kap. 6 Kultur og kreativitet I Mokollen

Sentralt for dette er:
Fra barnehagens verdigrunnlag, se Vårt Credo s 5. Rammeplanen (2017), s.9
Synliggjøre og verdsette mangfold og gjensidig respekt.

Og Fagområdene i Rammeplanen:
Kunst, kultur og kreativitet.
Nærmiljø og samfunn.
Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal:
- Gi barna felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap.
- Legge til rette for kulturmøter.
- Gi rom for barnas egen kulturskaping, som en del av barns medvirkning. se Vårt Credo s. 20
- Synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet og at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.
- Støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger og synliggjøre variasjoner i verdier, religion, livssyn, kultur, kropp, legning og egenskaper.
- Synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna skal utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet.
- Gi barna kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og bli kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. (Rpl. 2017)

DEL II: Årets plan 2026-2027
ÅRSOVERSIKT

Med festdager, høytider, merkedager, bursdager, møter og planleggingsdager.

Husk å følge med på ukeplaner og bilder på Kidplan, logg inn med foreldrepassord.

Vår årsplan lages ferdig i løpet av august-oktober hvert år, da er barnegruppa og personalet på plass, slik at vi vet at planen er aktuell og tilpasset barna vi har dette året. Det medfører at dere først får kalenderen i oktober.
Derfor er kalendermånedene august-september s.91 og "Starten på barnehagelivet"s.26, gjeldene ved oppstart av neste barnehageår 2027-2028.

Internajonale kulturuker i Mokollen barnehage er i uke 43 og 44

I Mokollen har vi en rik variasjon av etniske nasjonaliteter, religioner, livssyn, tradisjoner og ulike kulturer, både hos barn, foreldre og personalet. Vi i Mokollen ønsker å gi alle barn og familier muligheten til å vise frem sine kulturer og tradisjoner ved å ha en internasjonal kulturuke. Vi vil derfor invitere alle familier til å komme med sitt bidrag disse ukene, det gjelder både de ulike kulturene og tradisjonene vi har i Norge og i de andre ulike hjemlandene og kulturene som er representert. **Mandag 26.10.2026 blir det festdag. Da er det også fint med matbidrag til denne festen.**

Det er viktig for oss at dette ikke bare blir en fest, men at leker, sanger og andre ting vi lærer oss, blir en del av vår felles Mokollen kultur.

Dette er nasjonene vi har fått informasjon om at er representert blant barna i Mokollen barnehage i år:
Spania, Mexico, Venezuela, Litauen, Norge, Brasil, Bali/Indonesia, Polen, Israel, Russland, Kurdistan, Irak, Sverige, Eritrea, Ukraina, Filippinene, India og Serbia.

OKTOBER 2026:

02.10:	**Planleggingsdag. Barnehagen stengt**
05.10 - 09.10:	Skolens høstferie. Uke 41. **Barnehagen åpen**.
21.10	Foreldremøte
23.10:	**Vi feirer F.N-dagen: Med familiene. Velkommen til barnehagen kl. 15.00.**
27.10 :	**Dugnad for alle foreldrene. Det er satt opp 2 dager Dere velger en av dagene. Den andre er i november.**
Uke 43 og 44:	Kulturuker med Kulturfest 26.10.2026
30.10.:	**Planleggingsdag. Bernehagen stengt**

Tradisjonen tro, feirer vi F.N.-DAGEN, i år: 23 OKTOBER. Vi inviterer familiene til aksjonsdag kl. 15.00: I oktober bruker vi materiell fra SOS-barnebyer for å skape motivasjon hos barna, for å "Lage basar" til inntekt for barn som ikke har det de trenger og må flykte fra hjemmene sine.

Mål for barna: Barn kan bruke sine evner der de er og hvor de bor, til å hjelpe andre barn på denne jord. (Solsikkeloven)
Det handler om vennskap, om å hjelpe hverandre og om å høre til i en familie. Vi vil også i år la inntekten gå til **SOS– barnebyer.**

Derfor: Ser barna på storebarnsteamet film, og leser om Karsten og Petra av Tor Åge Bringsvær og Anne Holt. Karsten og Petra sitt univers er trygt og godt, i barnehagen og i familien, slik mange har det. Karsten og Petra vil også hjelpe andre og holder basar.
Vi synger "Vennesangen" og andre sanger som passer til dette temaet.
Barna på småbarnsteamet får høre og bli kjent med "Vennesangen"

Tegn:
-Barna lager formingsprodukter som skal selges.
- Vi selger leker som barna har med hjemme fra.
- Vi serverer suppe m/brød som vi selger

Alt for å samle inn penger, slik at vi kan hjelpe andre barn.
Vi vil også i år lodde ut en god fruktkurv:
VI TAR BARE IMOT VIPPS
(ingen kontanter).

NOVEMBER: Foreldresamtaler, avtales med hvert hjem.

04.11: **Dugnad**

Uke 48 og 49 : Vi baker lussekatter.

Det blir for foreldresamtaler i de ulike gruppene i November.

DESEMBER: **Advent og jul:**
Dere får et eget brev i November med informasjon om denne tiden.
I adventstiden har vi ikke turdag, og de minste vil være mindre ute enn vanlig.

HOVEDMÅL: Barna vet hva vi venter på i vår kristne kultur, og opplever gode norske juletradisjoner.
Tegn: - Barna utrykker glede og forventning i møte med advent og juleforberedelsene.
Barna på storebarnsteamet inviteres til Sandar kirke på adventstund. (09.12, foreldre kan velge at barna blir i barnehagen isteden). Vi lager de dekorasjon til kirken.

Vi er opptatt av at barna skal lage noe i en kreativ prosess, uten ferdige maler.
Barna velger 1-2 gaver hver.

VI HAR ADVENTSAMLING HVER DAG:

Ludde, Knerten og Ruffen samles i allrommet. Brumm og Tassen i sine rom. Noen ganger er også Brumm og Tassen med på allerommet. Teamene planlegger eget innhold til samlingene og adventskalender .

Vi synger bl.a: "Nå tenner vi det første lys." "Lucia-sangen." "Fingerleken om Josef og Maria."

Vi har oppdaget at det bor en liten Lure-nisse i Mokollen, han gjør mange nisse-streker! Det blir spennende og morsomt!
Ruffen-gruppa drar på teater, hva vi skal se er en overraskelse.

Noen dager gjør vi spennende eksperiment.
Voksne og barn dramatiserer deler av julefortellingen.

På nissefesten synger vi: "På låven sitter nissen" og Musevisa.

Vi får nok besøk av Mokollnissen og kanskje hjelperen hans også kommer med julesmak til nissefesten.
Julesmak:
Barna trekker hver dag opp en ny julesmak fra «smake-posen». Brumm har egen sansekalender.
Barnet som trekker, får også dele ut til de andre. For de yngste barna gir dette mer mening i ventetiden, da de jo ikke kan forestille seg hva vi venter på, slik de eldre barna gjør.
Slik smakelek er i tråd med fokuset vi har på å utvide barnas smak, så de større barna har også stor glede av dette.
Foreldrene får også en julesmak av medisterkake med tilbehør ved hentetid en dag i desember.

DESEMBER 2026 kalender:

MA	TI	ON	TO	FR	LØ	SØ
23.11 **Vi baker Lusse-katter**	**24.11** **Vi baker Lusse-katter**	**25.11** Vi baker Lusse-katter	**26.11**	**27.11**	**28.11**	**29.11** **1. søndag i advent**
30.11 Advent samling **Vi pakker ut jula** Vi tenner 1. lys	**01.12** **Øve til Lucia** Drama: Maria på eselet.	**02.12** Advent samling Lager gaver **Ruffen/Knerten støper lys**	**03.12** Advent samling Øve til Lucia lager gaver	**04.12** Advent samling Lager gaver Øve til Lucia	**05.12**	**06.12** **2. søndag i advent**
07.12 **Vi tenner 2. lys** Lager gaver Øve til Lucia **Ruffen lager Medisterkaker**	**08.12** **Drama:** På Betlhems markene.	**09.12** **Adventstund for de eldste barna i Sandar kirke.** **Rufffen teater.**	**10.12** Advent samling Lager gaver Øve til Lucia	**11.12** **Lucia** **Teater i barne-hagen for de eldste barna.**	**12.12**	**13.12** **3. søndag i advent**
14.12 **Nissefest** **Vi tenner 3. lys**	**15.12** **Drama:** Gjeterne i stallen	**16.12** Advent samling Lager gaver	**17.12** Advent samling Lager gaver	**18.12** Advent samling Lager gaver	**19.12**	**20.12** **4. søndag i advent og julaften**
21.12 **Vi tenner 4. lys** 28.12 **Bhg. stengt**	**22.12** Advent samling Lager gaver **29.12** **Bhg. stengt**	**23.12** Advent samling Lager gaver **30.12** **Bhg. stengt**	**24.12** **Julaften** **Bhg. Stengt** **31.12** **Nyttårsaften-Bhg. stengt**	**25.12** **1.juledag** **Bhg. stengt** **01.01** **Barnehagen stengt**	**26.12**	**27.12**

07.12: **Ruffen serverer medisterkaker med tilbehør til alle foreldrene ved hentetid.** (det blir et vegetar alternativ)

09.12: **De eldste barna er invitert til advent stund i Sandar kirke**

09.12 : **Ruffer på teater på Sandefjord folkehøyskole. 09.30.**

11.12: **Luciafest for hele familien (Storebarnsteamet) kl. 07.15**
Barna på småbarnsteamet får besøk av de eldre barna i Luciatog på formiddagen.

11.12: **De eldste barna får besøk av Den kulturelle Spiren, teaterstykket heter «Når alle sover». Kl.13.00**

14.12: **Nissefest for barna: Fint hvis barna har med rød nisselue.**

23.12: **Siste dag før Juleferie. Stengt helt frem til**

Dikt og sanger i desember.

FINGERLEKEN.
Dette er Josef
Her er Maria
De går på veien
Til Betlehem.
Begge er trøtte
Og trenger å hvile.
Tenk om det ikke er
plass til dem noe sted?
Knakk, knakk, knakk
Vær så snill og la oss komme inn!
Men hotellverten sier:
Her er fullt!
De går og spør og står i kø.
Men hver eneste krok er opp-tatt.
Tilslutt så finner de en stall
Og en seng med høy.
Der i stallen på julekvelden
fødtes Guds sønn på en seng

JANUAR 2027

04.01; Barnehagen åpner igjen etter jul.

06.01: **Hellige tre kongers fest:**
Vi dramatiserer den 4. fortellingen fra juleevangeliet.
Vi spiser kake: inne i kaken gjemmer vi en mandel. Barnet som finner den, velger en lek som vi leker sammen.

Vinteraktivitetsdag for barna planlegges slik at vi kan arrangere den når vær og føre egner seg til aking og skirenn.

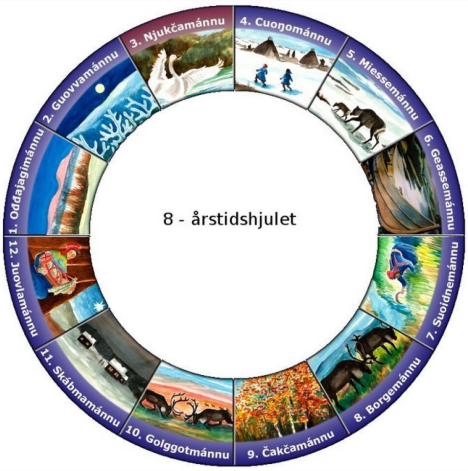
FEBRUAR 2027:

Samenes nasjonaldag feires 6. februar:
På Storebarnsteamet forbereder vi denne dagen, barna får litt kjennskap til Urbefolkningen. Vi hører eventyret om Nordlyset, og vi serverer alle barna Bidos med rørte tyttebær til middag.

Telleremsa på Samisk:

En = Okta
To = Guokte
Tre = Golbma
Fire = Njealje
Fem = Vihtta
Seks = Guhtta
Syv = Čieža.
Åtte = Gávcci.
Ni = Ovcci
Ti = Logi

Hei = Dearvva
God dag = Buorre beaivi
Takk = Giit

05.02: **Fastelavn feires**.
06.02: Samenes nasjonaldag.
20.02: Skolens vinterferie Barnehagen er åpen
21.02: **Morsmåldagen**

Fastelavn feires med barna på tradisjonelt vis med boller og å:
"Slå katta ut av sekken."

SANG:
Fastelavn er mitt navn
boller vil jeg have

Hvis jeg ingen boller får,
Lager jeg ballade

Boller opp og boller ned
og boller i min mage

magen min er bolletykk
nå kan jeg ikke klage.

MARS 2027:

Vårens foreldremøte: dato kommer senere

09.03: Barnehage dagen 2027.
Barnehagedagen markeres i mars hvert år. Vi setter fokus på ulike temaer. I år er det **Leseglede** som er i fokus.

Leseglede er tema for Barnehagedagen 2027. Og målet er å fremheve de gode lese- og fortelleropplevelsene i norske barnehager.

17.03: Påskelunsj for barna.

Påskefeiring er Påskelunsj for barna med en felles samling og kanskje vi får besøk av påskekjerringa?
Ruffengruppa inviteres til Påskvandring i Sandar kirke. Dato kommer senere,

24.03: Barnehagen stenger kl.12.00 onsdag før Påske.

30.03: Barnehagen åpner etter Påskeferie

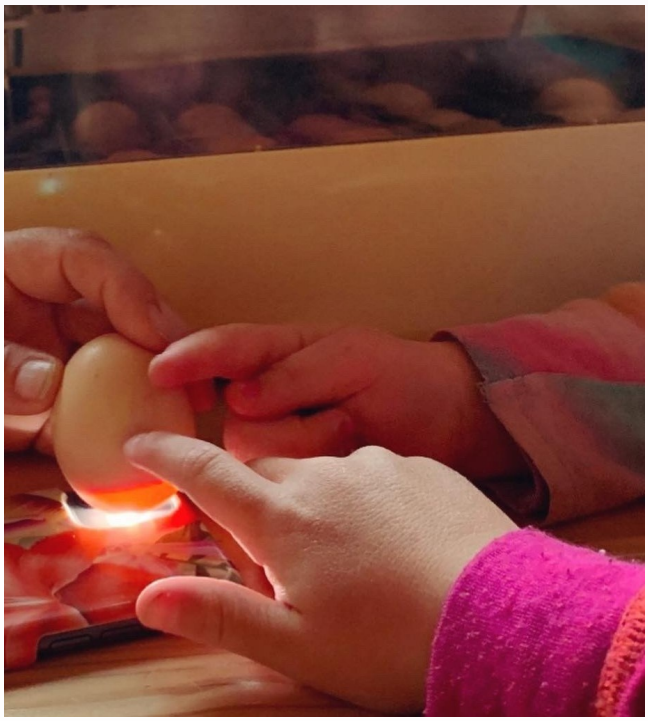
APRIL 2027:

Dugnad for foreldrene, dato kommer senere.

Fra egg til Kylling.

Hvert år klekker vi ut kyllinger i rugekassa her i barnehagen til påske. Det er spennende for både store og små å følge med. 21 dager kan være ganske lenge, men barna er tålmodige og spør og undrer seg.

Vi lyser eggene når det nærmer seg og det er alltid spennende å se hvor mange av eggene det er kyllinger i. Vi henger hver dag opp et bilde av hvordan det ser ut inne i egget akkurat denne dagen.

Etter at de har klekket så får de bo i barnehagen frem til påske. Da flytter noen til et godt hjem hvor det bor høner fra før. I fjor flyttet de til Andebu.

MAI 2027:

03.05 : **Fotografering i barnehagen.**

04.05: **VÅRFEST for hele familien!**
På vårfesten er vi ute uansett vær, og aktivitetene foregår ute i skogen.

06.05: **Kristi himmelfartsdag: Helligdag, Stengt**

07.05: **Planleggingsdag. Barnehagen stengt.**

11/13.05: **Feiring for familiene kl. 17.00 Sammen med Sande og Mosserød skolekorps og Mosserødhjemmet. Datoen er ikke bekreftet fra skolekorpset ennå.**

14.05: **Maifeiring i barnehagen med barna på formiddagen.**
Vi markerer dagen ved å gå i tog gjennom skogen. Fint hvis dere har med flagg.

17.05: **Norges nasjonaldag og 2. pinsedag: Helligdag. Barnehagen stengt**

HOVEDMÅL: Forberedelse til, og feiring av 17. mai:
Gi barna opplevelser av og deltakelse i en sentral kulturbegivenhet;
Vi feirer Norges grunnlov.
Delmål for barna på småbarnsteamet:

- Lytte til sangen: « Tenk at nå er dagen her».
- Bli kjent med fargene i flagget: rødt, hvit og blått, tegne eller male med disse.

Tegn:

- Barna viser at de kjenner igjen 17.mai sanger, smiler, klapper.
- Barna tegner eller maler med fargene rødt, hvit blått.

Delmål for barna på storebarnsteamet:

- Lære om demokrati, likestilling og medvirkning.
- Bli kjent med og fargelegge flagget.
- De eldste: Bli kjent med Henrik Wergeland barnetogets far.

Tegn:

- Barna får forståelse av at jenter og gutter kan gjøre det samme.
- Barna lærer å finne løsninger sammen og forstår at alle har rett til å si sin mening.
- Barna synger med i sangene vi øver på

Sanger i MAI:

Mokollsangen

Her er vi alle som i barnehagen går,

synger en sang vi vil og feirer
dagen vår.

Mokollen er stedet hvor vi alle har det
bra

derfor klapper vi i hendene og
roper høyt hurra!

Vi synger også «Ja, vi elsker», Norges Nasjonalsang sammen med korpset

17. mai-sang:
Tenk at nå er dagen her!

Tenk at nå er dagen her som jeg har lengtet etter.
Jeg skal gå i toget, og jeg er så glad.
Du kan tro jeg skal nok synge ut av alle krefter,
svinge flagget mitt og rope høyt hurra!

Ser du flagget mitt: rødt og blått og hvitt!
Det skal vaie fritt og vise seg
friskt, og vakkert er det, som vårt kjære gamle Norge.
Ja, det landet er vi glad i, du og jeg!

Meitemark hvor bor du?
Langt ned i jorda.
Ser du sol?
Nei bare jord.

Meitemark, meitemark,
kom hit opp!
Nei nedi jorda har jeg mitt
slott!

JUNI 2027:

De to første ukene i Juni blir det fargefest i Mokollen barnehage.

Fargefesten er en avslutning på to fargerike og morsom uker, med mye læring, mestring og sanseopplevelser.

På festen kler vi oss alle i fargerike klær, og vi har diskotek, såpebobler og ansiktsmaling ute. Vi serverer fargerik mat.

02.06: **Sommerfest for hele familien!**
Velkommen kl. 16.30:
Vi tar farvel med barna som skal slutte, og ønsker nye familier velkommen. Festen er for hele familien, vi tenner grillen og Ruffen fremfører et lite program, og alle barna synger!

23.06: **Vi feirer St.Hans** og Midtsommer med barna på dagen. Vi markerer den lengste dagen i året og at sola snur. Barna på storebarnsteamet plukker blomster og vi binder blomster-kranser, etter beste evne. Vi har fellessamling hvor vi snakker om gamle tradisjoner rundt denne dagen. Denne dagen serveres det rømmegrøt og norske jordbær.

Sommerbarnehage: f.o.m. 23.06.27 t.o.m. 14.08.27

Barnehagen er stengt i uke 27, 28 og 29,

Sommerbarnehagen:

Aktiviteter, avhengig av vær og temperatur:

- Lage akvarium i vinduet, med sjøorm, fisker og andre dyr og planter fra havet.
- Dusje i brannslangen.
- Skli på vannsklie/pressening og vannslagen ute på plenen.
- Vannlek med basseng (det blå), båter, eller annen vannlek som spruteflasker
- Lage såpebobler.
- Maleaktiviteter ute og inne.
- Se på småkryp og innsekter med utstyr som forstørrelses-glass.
- Barna går på tur i nærområdet.
- Forskeruker.

Morsomme eksperimenter som kan gjøres ute på sommeren.

JULI 2027:

Barnehagen er 3 uker feriestengt uke 27, 28 og 29. Vi vil svært gjerne ha beskjed hvis barna skal ha flere feriedager enn dette, så tidlig som mulig, gjerne 30.04.

Husk å gi beskjed om all ekstra ferie. Ved å ha god oversikt over hvor mange barn som skal være i barnehagen, kan personalets ferier legges ut ifra det. I tillegg kan innkjøp av mat planlegges bedre slik at vi unngår unødvendig matsvinn.

Fredag 02.07 er siste dag før barnehagen stenger i felles ferien.

Vi åpner sommerbarnehagen igjen mandag 26.07.27.

AUGUST 2027:

12.08: **Planleggingsdag. Barnehagen STENGT**

13.08: **Planleggingsdag. Barnehagen STENGT**

NYTT BARNEHAGEÅR STARTER 15.08.2027:

Denne planen gjelder ut september 2027,
Foreldresamtaler for nye barn. Vi avtaler tid med hver enkelt.

29.08: **Familietur for gamle og nye familier til Grubesand.**

SEPTEMBER 2027:

Vi har fokus på trygghet, trivsel og vennskap.
Se plan for tilvenning og trygg tilknytning på s. 26.

FORELDRETREFF I GRUPPENE (datoer kommer senere)

"Kick off" i september: Vi danser "BlimE-dansen" som handler om vennskap.

Brannvernuke: uke 38 .)

Planleggingdag, (dato kommer senere.)

Årsplan for Mokollen barnehage as.

Barnehagen ligger i naturskjønne omgivelser ved bøkeskogen og grenser opp mot naturområdet i Mokollen. Utelekeplassen for de eldre barna er stor og fri, uten gjerder, med fjellknauser og skog å leke i .

Barnehagen ble etablert som barnepark i 1966, godkjent som barnehage i 1990, påbygd i 1993, 1999, 2009, 2011 og i 2017. Den er etablert som aksjeselskap og Espen Erlandsen er eier.

I dag har vi plass til ca. 58 barn fra 1—6 år. Søknad finnes på www.sandefjord.kommune.no eller på www.mokollen.no
Barnehagen er organisert som en helhet. Barna er delt i 5 mindre grupper fordelt på to team. Det er en barnehagelærer, som er pedagogisk leder i hver gruppe og assistenter./Fagarbeidere.
Normen gir 6 barn pr. ansatt over 3 år, 3 barn pr. ansatt under 3 år.
Barnehagen har en personalgruppe med variasjon i alder, kompetanser og ressurser. Se mer om oss på www.mokollen.no.
Strukturen som preger helhetsbarnehagen gir fleksibilitet, fellesskap og mulighet til å endre både organisering og ressursbruk—alltid til barnas beste!